...ФСР-эй Верховно Советдэ эрхим хүнүүднай дэбжүүлэгдэжэ эхилбэ

...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй орган

...086) | 1963 оной январиин 30, среда | Сэн 2 мүнгэн

...атануудта ...эр бэлдэе!

...ой мартын 3-да Буряадай АССР-эй ...тэ, мүн нютагай ...та болохо тухай ... хори гаран хоног

...айшо һунгалтада ...ри ябуулагдажа ...иин түбэй, ок... комиссинууд- ...һунгуулиин учас... ...о байна, эгээл ...уудта кандида... ...захалба.

...алэй энэ кам...дай урма зори...гоор бадаруулжа, ...рээ шэнэ шэнэ ...лаха байһамнай ...ита эгээ мүнөө ...алгые эмхитэй ...гээшэ республи...алшан бүхэнэй ...гээшэ ааб даа. ...ануудай хүдэл...нь нарижуулан ...ой һунгагшадай ...дахалнууд абта-

...болохын урда тээ, ...хническэ ехэхэн ...аха байна. Энээ...хэ гээшэ угаа ...ха шанартай хэ...й болон Буряадай Советүүдтэ, ажал...й нютагай Сове...һунгалтанууд энэ ...доро үнгэргэгдэ...ал хүдэлмэри бү...имагтал тиимэ ту...ар хүдэлмэри ар... ябуулагдаха

...дхэлэй кампани...лшад хабаадалса...публика доторой... ...миссинуудта хэды ...уд томилогдоо гээ... ...улиин хуулиие ...улхын, һунгагша...а шалгахын, эл...га, хөөрэлдөө эм...олон мянган эдэб... кампанида эл-...

...бүхы газар нюта... хуулиие тон зү...бэлүүлхэ, Кон... һунгаха эрхээ ...эдлэхэ ябадал ...гай Советүүдэй ...илго болоно.

...хаана һунгахаяа ...нь тулада һун...дай хилые тон на...охо ёһотой гэжэ ... шухала. Юундэб ...ар һунгалтада ...адаха аргатай

...тээ үнгэргэгдэһэн ...аар нютагай Со...омууд һунгалта ... эрхим һайн гэр ... ёһотой. Эдэ гэр... тухай дүримэй ...тэ харюусамаар ... болохо каби...этээнһээ һайнаар ...ар дуугаа үгэл...маар байха ёһо...иин хайрсагууд ...бэлдэгдэхэ, һун...са документнүүд

саг болзор соогоо бэлдэгдэхэ ушартай.

Һунгагшадай списогүүд нэгэл үдэр—февралиин 11-дэ, һунгалтын болохоһоо 20 хоног урид хаа хаанагүй үлгэгдэхэ ёһотой. Бүхы улад зон энэ списогые хаража, тэрэнэй хэр зүбөөр табигдаһые шалгаха байна. Нютагай Советүүд һунгуулиин дүримэй, мүн бусадшье хуули заабаринуудые тон нарин нангинаар баримталжа, тон зүбөөр хүсэндэнь оруулха ёһотой. Тиихэдэ һунгуулиин кампанида хабаатай хэрэгтэ жэжэ божо асуудал үгы юм гэжэ ойлгохо шухала. Гадна соёлой бүхы гуламтанууд—клубууд, библиотеэнүүд болон культбаазанууд тусхай түсэбэй ёһоор хүдэлжэ, һунгагшадые хангаха зэргэтэй.

Тэрэшэлэн һунгуулиин кампани хадаа Советүүдэй, тэдэнэй органуудай ажал хүдэлмэриие бүхы арад зоной зүгһөө шалган харалга мүн болоно. КПСС-эй түүхэтэ XXII съездһээ хойшо манай Советүүд ажал хүдэлмэреэ элитэ хубилган һайжаруулаа. Илангаяа партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй болоһон сагһаа хойшо культурно-ажаһуудалай хангалта һайжаруулха талаар Советүүдэй үүргэ ехээр дээшэлээ, олониитын эмхинүүд, бүлгэмүүдэй, саг үргэлжын комиссинуудай ажал хүдэлмэри хараа байса эдэбхитэй болоо, һунгагшадай үмэнэ депутадуудай харюусалга улам дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта Советүүдэй хүдэлмэридэ үшөөл олон дутагдалнууд бии байһаар. Үргэн олон ажалшадтай Советүүдэй холбоо барисаае үргэдхэн бэхижүүлхэ гээшэ тон шухала зорилго болоно.

Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай болон промышленна үйлэдбэриин управленинүүдэй тогтоод байхада, соёл культурын болон ажаһуудалай асуудалнуудые шиидхэхэ, тэрээнэй ашаар ажахыда бодото нүлөө үзүүлхэ гээшэ нютагай Советүүдэй гол үүргэнь болонхой. Тиихэдээ али бүхы ушарта нобшо нозог, албан хойрог ябадал гаргалгые эрид усадхаха, ажалшан бүхэнэй эрилтэдэ тон анхаралтайгаар хандаха бологдоно.

Һунгуулиин кампаниин үедэ ажалшадай политическэ эдэбхиин шэнэ хүсэтэйгеэр дэбжэхэ, бадархань элитэ харагдажа байна. Мүн олон һайн дурадхал һанамжа, захяануудшье ажалшадай зүгһөө ороно. Эдэниие тон анхаралтайгаар бүридхэн абаха, зүб шүүмжэлые дэмжэхэ, һайшаамаар дурадхалнуудыень бэелүүлхэ хэмжээнүүдые саг соонь абаха гээшэ мүн лэ Советүүдэй тон харюусалгатай хүдэлмэринь болоно.

Коммунис партиингаа сэсэн мэргэн хараа шугам, захяа заабариие нарин нангинаар бэелүүлхын түлөө, коммунизмын гайхамшаг хэрэгэй түлөө эдэбхитэй шударгыгаар, тэмсэжэ байһанаа бодото ажал дээрээ харуулһан түлөөлэгшэдөө РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Советүүдтэ, нютагай Советүүдтэ манай арад дэбжүүлжэ эхилбэ.

Һунгалтын болохо үдэр—байгша 1963 оной мартын 3-да манай республикын һунгагшад бүгэдөөрөө һунгалтануудта нэгэн адляар эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата бэхи нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө үндэр дуугаа үгэжэ, коммунис партияа, Совет правительстваа тойрон, нягтаар жагсаһанаа үшөө дахин гэршэлэн харуулхань дамжаггүй.

Парти болон арадай бата бэхи нэгэдэл

России Федерациин Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ эхилээ

Россин Федерациин Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаһан ажалшадай һунгалтын урда тээхи суглаанууд январиин 28-да эхилээ. Республикын засагай дээдэ органой депутадуудта кандидадуудаар парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдые, үйлэдбэриин түрүүшүүлые наука болон соёл културын элитэ ажал ябуулагшадые предприятинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүд дэбжүүлнэ.

Мартын 3-да РСФСР-эй Верховно Советдэ болохоёо байһан һунгалта хадаа партиин шэнэ Программые баталан абаһан КПСС-эй түүхэтэ XXII съездһээ хойшонхи түрүүшын һунгалта болоно.

Манай орондо туйлагдаһан гайхамшагта амжалтанууд тухай хүдэлмэришэд, инженернүүд, алба хаагшад, эрдэмтэд һунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ омогорхолтойгоор хэлэнэ, долоон жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхээр, коммунис байгуулалтада бүри ехэ туһа нэмэри оруулхаар бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

Һунгалтын урда тээхи суглаанууд хадаа парти болон арадай агууехэ нэгэдэлые, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата бэхи нэгэдэлые үшөө дахин харуулна.

Москвагай «Серп, молот» гэжэ металлургическа заводой булад шабын түмэрэй уужам ехэ цех соо заводой дүрбэ мянга гаран ажалшад суглараа. «РСФСР-эй Верховно Советэй, ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүдэй һунгалтые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтая!» гэжэ металлургнуудта зорюулагдаһан уряа улаан бүд дээрэ бэшээтэй харагдана.

Сортопрокатна цехэй бригадир И. В. Корольков трибунын дэргэдэ ерэнэ. РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар Москва городой Калининска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Н. С. Хрущевые** сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро тэрэ дэбжүүлээ.

Хүдэлмэришэнһөө манай Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэ хүрэтэрөө Н. С. Хрущев ехэ замаар ябажа гараа. Никита Сергеевич жиирэй хүнүүдэй ажалда угаа ехэ хүндэтэйгөөр хандадаг, тэдэнэй эрилтэ хэрэглэмжые мэдэдэг, арад тэрээндэ этигэдэг. Ажалда дуратай, эршэ зоригтойгоор ажалладаг дээрэһээнь Никита Сергеевичтэ бидэнэр бултадаа дуратайгаар, баясхалантайгаар хандадаг байнабди гээд нүхэр Корольков хэлээ.

Удаань үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд нүхэр Корольковой дурадхалые халуунаар дэмжээ. Н. С. Хрущев гүрэнэй болон партийна элитэ ехэ ажал ябуулагша, газар дээрэ бүхы хүнүүдэй золтой жаргалтай байхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө, коммунизмын түлөө зоримгой, эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ болоно гэжэ үгэ хэлэгшэд бултадаа тэмдэглэһэн байна.

РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар Москва городой Калининска һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Н. С. Хрущевые** дэбжүүлхэ, РСФСР-эй Верховно Советэй депутадаар Москва городой Калининска һунгуулиин округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень тэрэниие гуйха гэһэн тогтоол суглаан нэгэн дуугаар батални абаа.

Олон зоной хабаадалгатай һунгалтын урда тээхи суглаан Москвагай «Манометр» гэжэ прибор бүтээлгын заводто болоо.

РСФСР-эй Верховно Советдэ депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Н. С. Хрущевые** дэбжүүлхэ гэжэ экспериментальна цехэй слесарь-механик И. Л. Москвалев предприятиин хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшадай зүгһөө дурадхаа. Энэ дурадхалыень үгэ хэлэгшэд бултадаа дэмжэһэн байна.

РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар Москва городой Калининска һунгуулиин округһоо нүхэр Н. С. Хрущевые дэбжүүлхэ, РСФСР-эй Верховно Советэй депутадаар һунгуулиин энэ округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень тэрэниие гуйха гэжэ суглаан нэгэн дуугаар тогтоогоо.

Нүхэр Н. С. Хрущевой кандидатурые Бүхэсоюзна гүрэнэй Ленинэй ордено «Теплоэлектропроект» гэжэ проектнэ институдай хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшад Первомайска һунгуулиин округһоо мүн лэ дэбжүүлээ.

России Федерациин Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ Нева дээрэхи городой һунгуулиин округуудта патриотическа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда эхилээ.

РСФСР-эй засагай дээдэ органой депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Н. С. Хрущевые,** тэрэшэлэн Кировскэ заводой солото фрезеровщик **И. Д. Леоновые** Кировскэ алдарта заводой ажалшад угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр дэбжүүлээ.

РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар Фрунзенска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Л. И. Брежневые,** Метростройн тюбингоукладчик машинист **Т. Д. Митраковые** Ленметростройн 15-дахи барилгын коллектив дэбжүүлээ.

РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар Московско һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Ф. Р. Козловые** «Электросила» гэжэ заводой коллектив һунгалтын урда тээхи суглаан дээрээ дэбжүүлээ.

Мария Гилязева Баян-Голой (Баргажан) колхозой түрүү һаалишанаар оройдоол хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байбашье, оролдосотой шударгыгаар ажаллан, Карл Марксынгаа нэрэмжэтэ үүлтэртэ малай фермэдэ һаалишадай зэргэдэ гаранхай. Энэ басаган нёдондо өөрынгөө даажа байһан үнеэн бүриһөө 2500 гаран литр һү һаагаад, мүнөөшье шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ һү һаалияа дэлбэрүүлһэн зандаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Гилязева.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

Һаалишад юундэ үгэдөө хүрөөгүйб

Анаагай совхозой 6-дахи отделениинхид үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы дээрээ 2010 центнер һү һаажа, тэрэнэйнгээ 1545 центнерыень гүрэндэ тушааха уялга абаа һэн. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө 1750 литр һү һаахабди гэжэ мүн лэ хэлэһэн байгаа. Жэл дүүрэжэ, Ашангын һаалишадай хэһэн ажалынь согсологдобо.

Эндэхи һаалишад хамтадаа 1735 центнер һү һаажа, гүрэндэ 1380 центнерынь тушаагдаа. Тиихэдээ үнеэн бүриһөө 1540 литр һүн һаагдаһан болоно. 110 үнеэдые зургаан һаалишад даажа байдаг. Залуу һаалишан Вера Зундуева 19 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 1911 литр һү һаажа, абаһан уялгаяа нилээд үлүүлээ. Энэмнай ехэл һайшаалтай, жэшээ боломоор хэрэг гээшэ.

Яахадаа Вера бэшэнһээ ехэ һү һаагааб? Али энэ басаганай үнеэдынь бусадайхида орходоо һайн үүлтэрэй гү? Бэшэ даа. Зургаан һаалишанай үнеэдынь бултадаа адлинууд. Харин Вера үнеэдээ ходо саг соонь эдеэлүүлдэг, харууһалдаг байгаа бшуу.

Тиин эндэхи зарим һаалишад ажалдаа хамаагүйгөөр, хайша хэрэгээр хандана. Бии байгаа арга боломжоёо хүсэд хэрэглэнэгүй, үбһэ тэжээлээ гамгүйгөөр гаргашална. Үнеэдээшье муугаар һаадаг баримтанууд олон ушардаг. Үнгэрэгшэ зундаа, үнеэдэй һүтэй болоод байха үеэр, зарим һаалишадынь залхуурхадаа нэгэ, хоёр үнеэгээ һаангүй бэлшээридэ гаргаһан ушар үзэгдэһэн байгаа. Зунай үдэрэй утада һаалгангүй гараһан үнеэдэй дэлэн дэлбэржэ, хоёр гуяа сохёод, һү гоожожо ябахыень ашангаархин хараһан байха.

Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо үнеэд үбһэ, тэжээлээр яһала хангагдан... Тиигэбэшье һайнаар эдеэлүүлжэ шадаагүй дээрэһээнь һүн биратай абтаагүй. Хүйтэн силос абтанагүй гэһэн шалтаг барьяад, үнеэдтээ силос тон багаар үгэдэг һэн. Тиихэһээ гадна зарим үнеэдээ хоёр-гурбан үдэр һаангүй байгаад, саһаань урид шэргээжэрхинэ. Ингэжэ байхадань ямар һүн абтахаб даа. Ажалай гаргаша айхабтар ехэ болоно. 1962 оной декабрь һарада тус отделени 54 центнер һү, 9 тугал абахын тула 4524 түхэриг гаргашалаа. Тиигэжэ 1 центнер һүнэйнь өөрынь үнэ түсэбэй ёһоор 15,7 түхэригтэ болохо аад, аяар 71 түхэригэй болошоо.

Энэ отделенидэ шэнэ жэлэй гараһанһаашье хойшо һаалишадай ажал хүсэд һайжараадүй. Үбһэ, тэжээлынь саг соогоо асарагдангүй байжа таһалдана, дуталдана. Мүнөө үнеэн бүриһөө сүүдхын миил 2,5—3 литр, зарим һаалишад 1—1,5 литр һү һаана.

Гүүртын һаалишад үнеэдэйнгээ дэлэнгые бүлеэн уһаар угааха, нидхэрхэ гэжэ оролдоногүй, хэншье эрилтэ табинагүй.

Хэрбээ гүүртын һаалишадтай һайнаар хөөрэлдөөд, тэдэнэртэ зохихо туһаламжа үзүүлээд байбал, һү ехээр һаадаг болохо һэн. Энэ ушарые отделениин хүтэлбэрилэгшэд анхарха зэргэтэй.

К. Жалсараев.

...ай АССР-эй Верховно ...э һунгаха Центральна ...уулиин комиссида

...-эй Верховно Со...нтральна һунгуу...рүүшын заседани ...бо. Һунгалтада бэ...ууд тэндэ зүбшэн ... тогтоол баталан ...н документнүүдэй ...һунгуулиин Цент...одорхойлбо: Буряа...овно Советдэ һун...бюллетень сэнхир ... мм. хэмжээтэй ... Буряадай АССР-эй ...депутадуудта кан...хэ һунгуулиин ...ын протоколой, ...ой болон участ...й голосованиин ...Буряадай АССР-эй ... депутадаар һун...шэлгын ямар ...дэ.

...АССР-эй Верховно ...һунгуулиин Цент...ужной комисси... батлагдаба.

...эй Верховно Со...алтанууд РСФСР-...дтэ болон Буряа...адай депутадуу-дай нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудтай нэгэн доро үнгэргэгдэхэ байһаниие, мүн һунгуулиин участково комиссинуудай ниитэ нэгэн байһые һунгуулиин Центральна комисси анхаралдаа абаха зууран, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1963 оной январиин 22-то гаргаһан тогтоолой ёһоор һунгуулиин участково комиссинууд хадаа СССР-эй Верховно Советдэ һунгаһан һунгуулиин участково комиссинуудай тамгануудые хэрэглэхэ ёһотой гэжэ тодорхойлбо.

Һунгуулиин Окружной комиссинуудай урда табигдаһан зорилгонуудые саг болзор соонь, зүбөөр шиидхэхын тула Буряадай АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэхэ болон тэрэниие үнгэргэхэ тухай һунгуулиин Окружной комиссинуудта эльгээгдэхэ бэшэгые һунгуулиин Центральна комисси баталан абаба.

Тэрэшэлэн һунгуулиин Центральна комиссиин хаана байрлаха, мүн хүдэлмэриинь түсэб тухай болон бусад асуудалнууд һунгуулиин Центральна комиссиин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Хонин бүриһөө — ХУРЬГА!

Дары хэмжээ абаха

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Жаргаланта нютагай колхоздо хонидой түл абалга түлэг дундаа. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 4 мянга шахуу хурьгад абтанхай. Эрхим хонишод энэ харюусалгата ажалдаа һайнаар бэлдээд, бүхы хурьгадаа гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Жэшээлхэдэ, хонишод А. Аюшеева, Ц. Ринчинова, Б. Очиров, Д. Будаев гэгшэдэй отаранuудта 250—300-аад хурьган абтаад, хоролтогүйгөөр томо болгогдоно.

Партаанай Бууса гэжэ нютагта колхозой 550 толгой нарин, нарибтар нооһотой эхэ хонидой отара байрланхай юм. Эндэ Гарма Цыденов һамгантаяа, Татьяна болон Владимир гэжэ хоёр үхибүүдтээ ажалладаг. Хурьга абалгадань туһалхаяа комсомолка Светлана Догонеева һаяхан ерээ.

— Энэ жэл хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ, 3—3 килограмм нооһо хайшалха уялгатайбди. Мүнөө 250 хурьга абаад, гарзагүйгөөр томо болгожо байнабди. Һаянай сүүдхын 25—30-аад хонин түрэжэ, сүлөө забдагүй ажалланабди. Һүни бүри ээлжээгээр хони, хурьгадаа манажа хоногдоно. Хурьгадаа һайнаар түлжүүлжэ, эхэһээнь һалгаатараа тус бүриинь шэгнүүрые 25 килограмм болгохо зорилго табяад, унаһан малгайгаа абангүй ажаллажа байнабди,— гэжэ Гарма Цыденов хэлэнэ.

Нүхэр Цыденов шэнги үнэн сэхэ, урагшаа һанаатай хонишод энэ колхоздо олон.

Гэбэшье зарим хонишодой отаранuудта хурьгад гарзална. Жэшээлхэдэ, ахалагша хонишон В. М. Алейнигай отарада абтаһан 220 хурьгадһаа 60-аад толгойнь гарзалшоо. Мүн А. Г. Карповагайшье отарада гарзалһан ушар бии. Колхозой правлениин зүгһөө саг соогоо хэмжээн абтаагүй байшоо. Ветеринарна аптечкэнүүдыньшье хооһон, эм домоор хангагдаагүй байгаа.

1963 ондо Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз хонин бүриһөө хурьга, хамта дээрээ 10000 гаран хурьгадые абажа, 3-3 килограмм нооһо хайшалхабди гэнхэй юм. Энэ уялгаяа дүүргэхын тула, шэнэ жэлэй түлнүүдые гарзада оруулангүй томо болгохые колхозой правлениин, парткомой зүгһөө дары хэмжээн абтаха аабза гэжэ найдагдана.

Ц. Бабушеев.

ХОНИШОДТО ТУҺАЛНА

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой 4-дэхи отделениин хонишод январь һара соо 2000 гаран хурьга абаха түсэбөө нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, болохоёо байгаа һунгалтын үдэрые ажалай эрхим бэлэгээр угтаха гэһэн зорилготой.

Мүнөө үедэ ахалагша хонишод Базар Цыренов, Цыбик Бадмацыренов гэгшэдэй даадаг отаранuудта 950 гаран хурьган абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байнхай.

Хонишодойнгоо хүдэлмэридэ халуун хаһын ороһые хараада абажа, нютагай комсомолшууд Ч-Д. Будаев, Д. Дымбрылов, Ц. Дашиева болон бусад хамтын хүсөөр воскресник эмхидхэнэ, отаранuудта һолоомо болон ногоон шэлбүүһэ зөөжэ үгэһэн байна. Түл абалгын үедэ сакманщигуудаар ажаллахаяа мүн хэдэн залуушуул хонишодто ошоһон байна.

Д. Бадмаев.

Республикын механизаторнуудай, кукурузашадай зүблөөндэ хабаадаһан 200-гаад түрүүшүүлдэ КПСС-эй обкомой Республикын Министрнүүдэй Советэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдажа, шан үгтөө.

Зураг дээрэ: Республикын Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлогшо Г. Тюменцев (баруун гарһаа) түрүүшүүлдэ шан барюулжа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Буряадай АССР-эй статистическэ управлениин

МЭДЭЭСЭЛ

1962 ондо Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ Гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай

1. Промышленность

Буряадай АССР-эй промышленность ниитэ продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 103 процент дүүргэбэ. Тэрэ тоодо Буряадай совнархозой промышленность—103 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность—101 процент, республикын министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленность—103 процент, ниитэ союзна министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленность—104 процент дүүргэhэн байна.

Промышленна продукци гаргалга 1961 онойхитой сасуулбал 10 процентээр ехэ болоо. Тэрэ тоодо Буряадай совнархозой промышленностиин талаар—12 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленностиин талаар—4 процент, республикын министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленностиин талаар—22 процент, ниитэ союзна министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленностиин талаар—7 процентээр ехэ болоhон байна.

Ниитэ продукци үйлэдбэрилхэ түсэб түс түс управленинүүдэй, совнархозой болон бусад министерствэнүүд, ведомствэнүүдэй предприятинүүдэй талаар иимээр дүүргэгдэбэ:

Управленинүүд болон Буряадай совнархозой промышленна предприятинүүд	1962 оной түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1961 онойхитой сасуулхада (процентээр)
Горноруднэ промышленностиин управлени	106	100,4
тэрэ тоодо:		
Галуута Нуурай шахтын управлени	104	95
Тимлюгай цемент-шиферэй завод	104	97
Улаан-Үдын шэлэй завод	114	122
«Татарска ключ» гэжэ карьерэй управлени	121	132
Металл үйлэдбэрилгын болон машина бүтээлгын промышленностиин управлени	102	143
тэрэ тоодо:		
Элхиин авто-заhабарилгын завод	108	159
Модо үйлэдбэрилдэг станогуудай Сэлэн-Дүүмын завод	93	128
«Электромашина» завод	107	128
«Буряткабель» завод	116	144
«Теплоавтоматика» завод	104	104
Металл зүйлнүүдэй Кировэй нэрэмжэтэ завод	104	100,7
«Бурятэнерго» гэжэ районно управлени	105	111
Ой модоной, модо үйлэдбэрилгын промышленностиин болон ой модоной ажахын управлени	99	107
Барилгын управлени	97	104
тэрэ тоодо:		
Барилгын материалнуудай Татауровай комбинат	63	103
Түмэр-бетон зүйлнүүдэй Брянскын завод	96	87
Түмэр бетон зүйлнүүдэй Улаан-Үдын № 1 завод	117	159
Түмэр бетон зүйлнүүдэй № 2 завод	91	104
Барилгын материалнуудай Улаан-Үдын комбинат	100,7	97
Улаан-Үдын хирпиисын завод	80	86
Үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	97	120
Эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин управлени	104	106
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат	101	103
Тоhо үйлэдбэрилгын, сыр хэлгын заводууд	96	106
Загаhанай заводууд болон консервын комбинадууд	147	119
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	104	103
Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрика	95	141
Хяагтын гуталай фабрика	100,2	99
Сүхын арhанай завод	100,7	88
Улаан-Үдын сабхи-валенкын фабрика	108	116
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность		
тэрэ тоодо:		
Нютагай промышленностиин министерство	100,9	106
Арад зониие ажаhуудалай талаар хангалгын управлени	102	99,3
Республикын министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленность		
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын мелькомбинат	105	121
Буряадай АССР-эй Культурын министерствын промышленна предприятинууд	102	98
Ново-Брянска механическа завод	108	116
«Бурятцелинстрой» трест	94	124
Ниитэ союзна министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленность		
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын паровозо-вагонно завод	105	92
Түмэр-бетон зүйлнүүдэй Таловскын завод	100,2	123

Ниитэ продукци гаргаха түсэбөө дүүргээд, үлүүлэн дүүргээд байхада совнархозой, министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй доро заагдаhан предприятинууд промышленна продукциин зарим зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй байшоо.

Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын шэлэй завод хоёр миллиметрэй сонхын шэл сортлон илгаха, ябталха түсэбөө дүүргээгүй; «Татарска ключ» гэжэ карьерэй управлени—перлит абаха түсэбөө; Элхиин авто-заhабарилгын завод — автомашинануудые, автодвигательнүүд болон кранай тодхолгонуудые капитальнаар заhабарилха талаар; «Электромашина» завод — двигательнүүдые капитальнаар заhабарилха; «Буряткабель» завод токарна патронуудые үйлэдбэрилхэ талаар; «Теплоавтоматика» завод — технологическа процессүүдые хиналгын, тааруулан зохёолгын приборнуудые гаргаха, түхеэрэлгэ капитальнаар заhабарилха талаар; металл зүйлнүүдэй Кировэй нэрэмжэтэ завод шаажан гүйлгэгдэhэн амhарта (гүсэ, кружка, ведро, кофейнигүүдые) үйлэдбэрилхэ талаар; Улаан-Үдын барилгын материалнуудай комбинат—избёосхо, сонхын болон үүдэнэй блогуудые үйлэдбэрилхэ талаар; Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат мяха үйлэдбэрилхэ, колбасагай зүйлнүүдые гаргаха ассортиментын талаар, пельмень, хайлуулhан өөхэ гаргаха талаар; Хяагтын гуталай фабрика арhан гутал оёхо талаар; Сүхын арhанай завод —арhаар хэгдэhэн зөөлэн зүйлнүүдые; сабхи-валенкын фабрика үхибүүдэй валенка бүтээхэ талаар түсэбөө дүүргээгүй.

Нютагай промышленностиин министерствэ хэрэгсэлэй модо, түлеэ зөөхэ, стандартна гэрнүүдые бариха, мебель, оёдолой зүйлнүүдые хэхэ, талха татаха түсэбөө дүүргээгүй.

Арад зониие ажаhуудалай талаар хангалгын управлени мебель, стандартна гэр бариха, арhан гутал оёхо түсэбөө дүүргээгүй.

Республикын министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленностиин предприятинуудhаа «Бурятцелинстрой» трестын предприятинууд промышленна продукциин зарим зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй. Эдэ предприятинууд хэрэгсэлэй модо, түлеэ шэрэхэ, хирпиисэ, избёосхо, шлакоблогуудые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй.

Ниитэ союзна министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленностиин предприятинуудhаа Улаан-Үдын паровозо-вагоной завод булад шудхалаагай, шэнгэн буладай талаар түсэбөө дүүргээгүй.

Таловскын түмэр-бетон зүйлнүүдэй завод—хабсаргагдадаг түмэр-бетон конструкцинууд болон детальнуудые хэхэ түсэбөө дүүргээгүй.

1962 ондо промышленна продукциин гол зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ эдэ мэдээнүүдээр харуулагдана:

	1962 ондо үйлэдбэрилэгдэhэниинь	1961 онойхитой сасуулхада (процентээр)
Нүүрhэн—миллион тонноор	0,9	92
Хэрэгсэлэй модо шэрэлгэ (колхозуудай үйлэдбэрилhэниие тоолонгүйгөөр) —мянган кубическа метрээр	3,4	100
Хюрөөдэгдэhэн модон (колхозуудай үйлэдбэрилhэниие тоолонгүйгөөр) — мянган кубическа метрээр	986	116
Цемент	—	103
Шифер — миллион хэhэг (условно плиткээр)	150,8	103
Хирпиисэ (колхозуудай үйлэдбэрилhэниие тоолонгүйгөөр) — миллион хэhэгээр	74	89
Сонхын шэл — миллион дүрбэлжэн метрээр	8	116
Ноohон бүдүүд—миллион дүрбэлжэн метрээр	2,1	104
Дотор хубсаhан — мянган хэhэгээр	2135	138
Гадар хубсаhан — мянган хэhэгээр	393	123
Арhан гутал — мянган паараар	146	109
Валенка—мянган паараар	280	113
Хубсаhа угаалгын машинанууд — мянган хэhэгээр	93,1	129
Мебель (түмэр оронуудhаа бэшээрээ) — миллион түхэригөөр	4,3	88
Түмэр оронууд — мянган хэhэгээр	75,5	90
Мяхан (гүрэнэй түүхэй эдhээ) — мянган тонноор	28,9	94
Колбасагай зүйлнүүд — мянган тонноор	8,8	101
Загаhа барилга — мянган тонноор	6,1	116
hүнэй тоhон (гүрэнэй түүхэй эдhээ) — мянган тонноор	2,3	112
hүнэй продукци hүн болгожо тоолоходо — мянган тонноор	26,2	93
Кондитерска зүйлнүүд — мянган тонноор	3,9	102
Бүхы зүйлэй консервэнүүд — миллион условно банкаар	33,5	118

Республикын промышленность ажалай бүтээсын талаар түсэбөө 102 процент дүүргээ. Тэрэ тоодо Буряадай совнархозой промышленность 101 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность 102 процент дүүргэhэн байна.

Модо үйлэдбэрилдэг станогуудай Сэлэн-Дүүмын завод, ой модоной, модо үйлэдбэрилгын управлениин предприятинууд, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат, тоhо үйлэдбэрилгын, сыр хэлгын заводууд, Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрика, барилгын управлениин предприятинууд ажалай бүтээсын талаар түсэбөө дүүргээгүй байшоо.

Бүхы дээрээ республика дотор ажалай бүтээсэ 1961 онойхитой сасуулхада 7 процентээр ехэ болоо.

Продукциин өөрынь үные хямдаруулха түсэб совнархозой талаар дүүргэгдээ.

1962 ондо республикын промышленна предприятинууд үйлэдбэриие саашадань оньhожоруулха, автоматизацилха талаар, мүн тэрэшэлэн түрүү технологи нэбтэрүүлхэ талаар хүдэлмэри хэhэн байна.

Республикын машина бүтээлгын, металл үйлэдбэрилгын предприятинууд дээрэ металл отололгын, кузнечно-прессовэ, шудхалаагай, модо үйлэдбэрилгын болон бусад технологическа түхеэрэлгэнүүдэй 134 зүйл нарижуулан hайжаруулагдаа.

Промышленностиин зарим hалбаринуудай предприятинууд үйлэдбэриие оньhожоруулха, автоматизацилха, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ талаар түсэбөө дүүргээгүй. Жэшээлхэдэ, нүүрhэнэй промышленность дотор, машина бүтээлгын, металл үйлэдбэрилгын предприятинууд дээрэ түрүү технологи нэбтэрүүлхэ түсэб дүүргэгдээгүй байшоо. Мүн иимэ юумэн ой модоной, модо үйлэдбэрилгын промышленностьдо тохёолдоо.

Эдеэ хоолой промышленность дотор буулгаха, ябталха хүдэлмэринүүдые комплексноор оньhожоруулха түсэб дүүргэгдээгүй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 6 мянга гаран ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшад үйлэдбэриие hайжаруулгада зорюулагдаhан 12 мянга шахуу дурадхал оруулаа. Ухаалан зохёолгын болон уралан нарижуулгын 4 мянга гаран дурадхалнууд арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдээ. Энэнь нэгэ жэлэйхеэр тоолоходо 4 миллион шахуу түхэригэй условно алмалта үгэхэ байна.

II. ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхозууд болон колхозууд 13 мянган гектар шэнэ, боро газар хахалаа, хабарайнгаа тарилгын түсэбые үлүүлэн дүүргээ, хүдөө ажахын үлэмжэ үнэтэ ургамалнуудай тарилгын талмайе нилээд ехэ болгоо.

Бүхы дээрээ республика дотор хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай тарилгын талмай үнгэрэгшэ жэлдэ 727 мянган гектар боложо, 1961 онойхитой сасуулхада 56 мянган гектараар, 1958 онойхитой сасуулхада—134 мянган гектараар ехэ болоо.

Совхозууд болон колхозууд обёосой, мүн бага ургаса үгэдэг бусад ургамалнуудай тарилгын талмайе саашадань хорооожо, тэрэшэлэн тарилгын талмай үргэдхэжэ, 1961 онойхитой сасуулхада шэниисэ тарилгын талмайе 34 мянган гектараар гэхэ гү, али 15 процентээр, ешмээн—39 мянган гектараар гэхэ гү, али 74 процентээр, ороohото бобово ургамалнуудай (горох, тэжээлэй бобы, ороohон болохо викэ)—5 мянга гаран гектараар гэхэ гү, али хоёр дахин ехэ болгоо. 69 мянган гектарта гэхэ гү, али 1961 онойхидо орходоо 30 процент ехээр кукуруза таряа. Саахарай свёкло тарилгын талмайе 7 мянган гектар болгоо гэхэ гү, али 1,6 дахин ехэ болгоо.

Гэбэшье совхозууд болон колхозуудта бии байhан таряанай газар үшөөл хангалтагүйгөөр ашаглагдаа. 1962 ондо тарилгын талмай иимэ хэмжээтэйгээр ашаглагдаа гэбэл: ороohото ургамалнуудай тарилгаар бүхы дээрээ 53 процент, тэрэ тоодо шэниисын тарилгаар—30, ешмээнэй—11, обёосой—6, ороohото бобово ургамалнуудай тарилгаар 2 шахуу, бусад ороohото ургамалнуудай тарилгаар—4 процент; пропашной ургамалнуудаар —12 процент, тэрэ тоодо кукурузаар—8 процент; ногоонуудаар (үбhэн, силос, ногоон тэжээл, бэлшээри болохо ороohото ургамалнуудай тарилгые оруулалсан) —16 процент; паар болгогдоhон, ашаглагдангүй үлэhэниинь — 19 процент болоно.

Тарилгын талмай эрхилхэ гуримые hайжаруулhанай, агротехникые сахиhанай ашаар 1961 онойхитой сасуулхада 1962 ондо республика дотор ниитэ дээрээ ургаса абалга иимэ хэмжээтэйгээр ехэ болоо гэбэл: бүхы дээрээ ороohото таряан—44 процент, тэрэ тоодо шэниисэ —36 процент, ешмээн —96 процент, ороohото бобово ургамалнууд—2,3 дахин; саахарай свёкло—54 процент, силос болохо кукуруза—2,1 дахин, хээрын сабшалангай болон таригдаhан ногоонуудай үбhэн—10 процентээр ехэ болоо.

Үлэмжэ ехэ ургаса абтаhан 1959 онойхитой сасуулхада үнгэрэгшэ жэлдэ республика дотор ургаса хуряалга иимэ хэмжээгээр ехэ болоо гэбэл: ороohото бобово ургамалнууд —7 дахин, ешмээн—2,5, силос болгогдохо кукурузын ногоон—3,4 дахин, хээрын сабшалангай үбhэн—10 процентээр ехэ байгаа.

Гэбэшье республикын совхозууд болон колхозууд дотор хүдөө ажахын ургамалнуудай бүхы ургаса, гектар бүриhөө абтаха ургасын хэмжээн 1962 ондо түсэбөөр хараалагдаhанhаа бага байшоо.

Ороohото ургамалнуудай ургаса абаха түсэбөө гансал Мухар-Шэбэрэй болон Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй колхозууд, совхозууд дүүргээ. Зэдын, Хяагтын үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд 1962 ондо хүдөө ажахын ургамалнуудай эгээн бага ургаса абаа..

1962 ондо гүрэндэ гол продуктнуудай худалдан абтаhан хэмжээн иимэ байна:

Бүхы ажахынуудhаа 1962 ондо худалдан абтаhаниинь (мянган тонноор)		1962 ондо худалдан абтаhаниинь (процентээр): 1961 онойхитой жэшэхэдэ	1962 оной түсэбтэй жэшэхэдэ
Ороohото ургамалнууд	112,9	3,2 дахин	137
Саахарай свёкло	14,1	137	71
Хартаабха	9,5	132	86
Овощ	8,2	124	74

1962 ондо республика дотор 1961 онойхидо орходоо ороohото таряан—77,7 мянган тонно, саахарай свёкло —3,8 мянган тонноор, хартаабха—2,3 мянган тонноор, овощ—1,6 мянган тонно ехээр худалдан абтаа. Зэдын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд ороohото таряа гүрэндэ худалдаха түсэбөө нилээд дутуу дүүргээ. Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй болон Хяагтын үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд хартаабха, овощ болон саахарай свёкло худалдаха түсэбөө нилээд дутуу дүүргээ.

Совхозууд болон колхозуудай материально-техническэ үндэhэ hуури саашадаа бэхижүүлэгдээ. 1962 ондо совхозууд болон колхозууд 650 шэнэ трактор, ороohоной 347 комбайн, ашаанай 75 автомобиль, 5144 мянган түхэригэй бусад машинанууд, багажа зэмсэгүүд болон түхеэрэлгэ худалдан абаа.

1962 ондо совхозууд болон колхозууд условно хахалалгада оруулан тоолоходо оньhожоруулагдамал бүхы хүдэлмэринүүдые 3098 мянган гектарта гэхэ гү, али 1961 онойхидо орходоо 6 процент ехээр хэhэн байна. 15 хүсэтэй условно нэгэ тракторай жэлэй бүтээсэ 476 гектар боложо, 1961 онойхитой сасуулхада 3 процентээр ехэ байба.

Ороohоной нэгэ комбайнай жэлэй бүтээсэ 1961 онойхитой сасуулхада 14 процентээр ехэ боложо, 261 гектарта хүрөө.

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхозууд болон колхозууд тарялан, сабшалан дээрэ 702 мянган тонно наг шэбхэ гаргаа. Энэнь 1961 онойхиhоо 31 процентээр бага байна. 1963 оной ургасада зорюулагдан 87 мянган гектар намарай паар хахалагдаа гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй ургасада зорюулагдан хахалагдаhанhаа 2,8 дахин ехэ байна.

Намарай паар, шэнэ, боро газар хахалха, паар хахалха жэлэй түсэбөө колхозууд болон совхозууд хахадhаань багаар дүүргээ.

Уридшалан абтаhан мэдээнүүдэй ёhоор, республика дотор бүхы ажахынуудта малай болон шубуудай тоо толгой 1963 оной январиин 1-дэ иимэ байгаа гэбэл: эбэртэ бодо малай тоо 392 мянган толгой, тэрэ тоодо үнеэд 150 мянган толгой, хони, ямаад—1510 мянган, гахайнууд—153 мянган, адуу морид—57 мянган, бүхы түрэлэй шубууд—1433 мянган толгой болоно.

Долоон жэлэй үнгэрhэн дүрбэн жэлдэ республика дотор эбэртэ бодо малай тоо 17 мянган толгойгоор гэхэ гү, али 4 процентээр, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо 9 мянган толгойгоор гэхэ гү, али 7 процентээр, хонидой —91 мянган толгойгоор гэхэ гү, али 7 процентээр, гахайнуудай — 60 мянган толгойгоор гэхэ, али 65 процентээр, шубуудай тоо 241 мянган толгойгоор гэхэ гү, али 20 процентээр олон болоо, адуу моридой болон ямаадай тоо нилээд хороо.

Республика дотор малай тоо hүүлэй жэлнүүдтэ гол түлэб колхозууд болон совхозууд дотор ниитын малай үдэhэниhөө олон болоhон байна.

Республикын совхозууд болон колхозууд дотор ниитын малай болон шубуудай тоо толгой иимээр хубилаа гэбэл:

Совхозууд болон колхозуудтахи малай тоо 1962 оной эсэстэ (мянган толгойгоор)		1962 онойхи (процентээр): 1958 онойхидо орходоо	1961 онойхидо	1962 оной түсэбтэ
Эбэртэ бодо мал	271,2	116	100,1	95
тэрэ тоодо үнеэд	88,5	123	103	88
Хони, ямаад	1385,8	106	100,1	86
Гахайнууд	82,4	175	117	100,4
Шубууд	374,4	173	115	87
Адуу морид	49,4	79	96	93

1962 ондо совхозууд болон колхозууд дотор үнеэдэй тоо 2,8 мянган толгойгоор, гахайнуудай —11,7 мянган толгойгоор, шубуудай—47,7 мянган толгойгоор олошороо; эбэртэ бодо малай болон хонидой ниитэ тоо толгой нэгэл хэмжээндээ үлөө, тиихэдэ адуу моридой тоо толгой нэгэ бага хороо.

Бүхы дээрээ республика дотор эбэртэ бодо малай болон хонидой ниитэ тоо толгойн хубилангүй байхадань, Хяагтын, Улаан-Үдын, Хориин болон Баргажанай үйлэдбэриин управленинүүдэй хэдэ хэдэн совхозууд болон колхозууд тэдэнэй тооё хорооhон байна.

Тиихэтэй хамта үнгэрэгшэ жэлдэ Зэдын, Баргажанай, Кабанскын үйлэдбэриин управленинүүдэй зарим ажахынуудта ниитын шубуудай тоо толгой хорооhон байна.

Республикын олохон совхозууд болон колхозууд эхэ малые нилээд олоор hубайруулаа, нилээд ехэ гарза болгоо, ниитын малай ашаг шэмые зарим тэды бага болгоо.

Республикын совхозууд болон колхозууд бүхы дээрээ эбэртэ бодо малай, хонидой, адуу моридой болон шубуудай тоо толгой олошоруулха талаар 1962 онойнгоо түсэбые нилээд дутуу дүүргээ. 1962 ондо ниитын малай тоо толгой олошоруулха түсэб иимээр дүүргэгдээ: эбэртэ бодо малай талаар миил Кабанскын үйлэдбэриин управлениин, Баунтын аймагай совхозууд болон колхозууд дүүргээ; гахайнуудай—Кабанскын, Түнхэнэй, Улаан-Үдын, Баргажанай үйлэдбэриин управленинүүд дүүргээ; шубуудай тоо олошоруулха түсэбөө Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин колхозууд болон совхозууд дүүргээ.

1962 ондо бүхы ажахынуудай талаар мал ажалай продуктнуудые абалга долоон жэлэй эхинэй жэл болохо 1958 онойхиhоо иимэ хэмжээтэйгээр ехэ байба: мяхан—30 процентээр, тэрэ тоодо гахайн мяхан—50 процентээр, үндэгэн—32 процентээр, ноohон—22 процентээр ехэ байба. hү абалга мүн тэрэл хэмжээндээ шахуу байба. 1961 онойхидо орходоо мяха, hү, үндэгэ болон ноohо абалга миил нэгэ процентээр ехэ болоо.

1962 ондо республика дотор тарилгын талмайн 100 гектар бүридэ 29,3 центнер, тиихэдэ эдлүүриин бусад талмайнуудай 100 гектарта 6,3 центнер мяхан, эдлүүриин бүхы газарай 100 гектарта 64,1 центнер hүн, 158 килограмм ноohон, ороohото ургамалнуудай тарилгын 100 гектар бүридэ 26,3 мянган үндэгэн абтаа.

Совхозууд болон колхозууд 1962 онойхитой сасуулхада мяха абалгые 7 процентээр, hү—5 процентээр, үндэгэ—10 процентээр, ноohо абалгые 2 процентээр ехэ болгоо. Тиихэдэ үндэгэ абалгын жэлэйнгээ түсэб 77 процент, hү—83 процент, мяха —89 процент, ноohо—92 процент дүүргэhэн байна.

Совхозууд болон колхозуудта hү haалгые нэгэ үнеэндэ абажа тоолоходо, 1961 онойхитой сасуулхада, 4 процентээр бага боложо, 1219 килограмм болоо.

Зэдын, Кабанскын, Хяагтын үйлэдбэриин управленинүүдэй зарим ажахынууд дунда зэргээр hү haалгые нилээд бага болгоhон байна.

Олохон совхозууд болон колхозууд малай тоо толгой түргэнөөр олошоруулха, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжоёо hулаар хэрэглээ.

Мал ажалай гол продуктнууд гүрэндэ иимэ хэмжээтэйгээр худалдан абтаа гэбэл:

Бүхы ажахынуудhаа 1962 ондо худалдан абтаhаниинь		1962 ондо худалдан абтаhаниинь (процентээр): 1962 онойхидо орходоо	1963 оной түсэбтэ
Мал болон шубуу (амидын шэгнүүрээр)—мянган тонноор	39,2	105	92
hүн болон hүнэй продуктнууд (hүн болгожо тоолоходо) — мянган тонноор	76,8	109	88
Үндэгэн—миллион хэhэгээр	16,4	108	98
Ноohон—тонноор	4796	99,1	86

1961 онойхитой сасуулхада 1962 ондо 1,9 мянган тонноор ехэ мал болон шубууд, 6,1 мянган тонноор ехэ hүн, 1,2 миллионоор олон үндэгэн гүрэндэ худалдагдаа. Гэбэшье, гүрэндэ ноohо, hү, мал болон үндэгэ худалдаха, тушааха түсэб дүүргэгдээгүй байшоо.

Баунтын, Хойто-Байгалай аймагууд мяха, hү гүрэндэ худалдаха, тушааха жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Тиин Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд hү худалдаха түсэбөө дүүргээ. Улаан-Үдын, Зэдын үйлэдбэриин управленинүүдэй совхозууд болон колхозууд үндэгэ худалдаха түсэбөө дүүргэhэн байна.

Гүрэнэй ажахынууд болон колхозууд гүрэндэ худалдан абтаhан зүйлнүүдэй талаар шиидхэхы үүргэ дүүргэбэ. Тэдэнэй удельнэ хэмжээн худалдан абтаhан hүнэй талаар 99,9 процент, малай талаар—97,7 процент, ноohоной—93,1, үндэгэнэй талаар—70,3 процент болобо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхозууд болон колхозууд дотор 734 мянган тонно силос, тэрэ тоодо 458 мянган тонно кукурузын силос, дарагдаа гэхэ гү, али 1961 онойхидо орходоо хоёр дахин шахуу ехэ болоно. Нэгэ үнеэн бүридэ тоолоходо 8,3 тонно, тэрэ тоодо 5,2 тонно кукурузын силос дарагдаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхозууд болон колхозууд дотор 59 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 40 мянган гахайн, 228 мянган шубуунай байха байрануудта уhа үгэлгэ оньhожоруулагдаhан байна.

4 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 10 толгой гахайн байрануудта автопоилка тодхогдоо.

4 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 10 мянган толгой гахайн, 6 мянган толгой шубуунай фермэнүүд дээрэ оньhото аргаар тэжээл хубаарилан үгэлгын түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада оруулагдаа. 20 мянган үнеэ haaxa машинанууд тодхогдоо. Тиигэбэшье 1963 оной январиин 1-дэ совхозууд болон колхозууд дотор үнеэдэйнь миил 8 процент машинаар haагдадаг байба.

Совхозууд дотор бүхы ургамалнуудай тарилгын талмай (шахалгын совхозуудгүйгөөр) 1962 ондо 373 мянган гектар болоо. Энэ тооhоо 240 мянган гектарынь ороohото ургамалнууд болоно.

Үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багта совхозуудта 132 мянган толгой эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 44 мянган үнеэн, 746 мянган хони ямаад, 42 мянган гахай бии байба.

Гүрэндэ худалдан абтаhан таряанай, ноohоной, мяха болон hүнэй талаар совхозуудай удельнэ хэмжээн 48—52 процент болоо.

Колхозуудай мүнгэн олзонь 1961 онойхидо орходоо 18 процентээр ехэ болоо.

Совхозууд болон колхозууд 1963 ондо тарихын тулада хабарай ороohото болон бобово ургамалнуудай үрэhэ 1962 онойхидо орходоо 40 процент ехээр бэлдээ. Тэрэ тоодо бобово ургамалнуудайхиие долоо дахин ехээр бэлдэhэн байна. Тиихэтэй хамта олохон совхозууд болон колхозууд хартаабхын хүсэд хүрэхэ үрэhөөр өөhэдыгөө хангаадүй; үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда тракторнуудые, хүрьhэ элдүүрилгын болон тарилгын машинануудые заhабарилха түсэб нилээд дутуу дүүргэгдээ.

III. КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

Гүрэнэй капитальна hомололгонуудай хэмжээн бүхы дээрээ республика дотор 1961 онойхитой сасуулхада 1962 ондо 5 процентээр ехэ болоо, тэрэ тоодо гэр байра барилга 8 процентээр ехэ болоhон байна.

Буряадай совнархозой предприятинууд болон барилгануудай талаар 1962 ондо капитальна hомололгонуудай хэмжээн 1961 онойхитой сасуулхада 9 процентээр хороо, тэрэ тоодо гэр байра барилгын талаар 2 процентээр хороо, нютагай Соведүүдэй предприятинууд болон организацинуудай талаар капитальна hомололгонуудай хэмжээн 1961 онойхитой сасуулхада 1 процентээр ехэ болоо, тэрэ тоодо гэр байра барилгын талаар 10 процентээр бага болоhон байна.

Капитальна hомололгонуудай жэлэй түсэб иимээр дүүргэгдээ:

Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)		тэрэ тоодо: гэр байра барилга	тэрэ тоодо: hургуули, эмнэлгын эмхи зургаан, үхибүүдэй саадууд, яслинуудые барилга
Бүхыдөө республика дотор	87	91	93
тэрэ тоодо:			
Буряадай совнархозоор	82	89	99,1
Нютагай Соведүүдээр	92	91	93

Предприятинууд болон эмхи зургаанууд гүрэнэй капитальна hомололгонуудай хүсөөр 1962 ондо ниитэ дээрээ 154 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулаа. Энэнь жэлэй түсэбэй 75 проц…
тоодо совнархоз…
88 мянган дүрб…
али жэлэйнгээ т…
нютагай Сове…
дүрбэлжэн метр…
лэйнгээ түсэбэй…
жээнэй барилга…

Республикын …
хүсөөр, мүн гүр…
туhаламжаар ни…
гаран дүрбэлжэн…
байрануудые бар…

Барилгын-монт…
нуудай жэлэй т…
подрядна орган…
цент дүүргэhэн…

Барилгын-монт…
нуудай түсэбые…
низацинууд …
дүүргээ:

Барилгын № 1 …	
Барилгын № 2 …	
Барилгын № 15 …	
«Бурстрой» трес…	

IV. ЭД БАРА…

Эд хэрэглэлг…
комиссионно …
эрьесэгүйгөөр г…
ративна худалд…
нично эд бараа…
1962 ондо 293,…
болоо, тэрэ тоод…
—271,8 миллио…
эдеэ хоолой эр…
түхэриг болоо.

Тэрээнhээ га…
продуктнуудые …
кооперациин к…
най талаар худ…
түхэриг болоо.

1961 онойхи…
рэнэй болон ко…
наймаанай р…
эрьесэ 5 проце…

Хүдөө нютаг…
эрхилдэг эд хэ…
циин розничнo …
4 процентээр у…

1962 ондо г…
ративна худалд…
но эд бараанай…
процент дүүргэ…

V. ТР…

Зүүн-Сибириин…
Улаан-Үдын отде…
ондо ашалгын …
дүүргэгдээ. Тэрэ…
hэнэй талаар—…
ашаа—94 проце…
рилгын материа…
цент, таряа аш…
арадай хэрэглэл…
промышленна а…
га 115 процент…
на.

РСФСР-эй Ав…
тын болон шосс…
нистерствын Б…
на трест ниитэ…
бильна транспо…
жэлэйнгээ түс…
дүүргээ, ашаан…
101 процент, …
рэхэ …
1961 онойхито…
трестын талаар…
гэ 4 процентээ…
10 процент…

1962 ондо …
трамвай 21 м…
шэрээн пасс…
сүүлхада 10 …
сажирнууд …

VI. КУЛЬТУР… БОЛОН ЭЛҮҮ…

Республики…
бүхы hургуул…
тоо хүдэлмэри…
залуушуулай…
но hургуулину…
лолсон. hуралс…
дэ 166,9 мянга…
hуралсалай …
9 процентээр …
200 мянга …
hургуулинуудые…
ролой аттестат…

Буряадай АСС…
тусхай дунда h…
шэ жэлдэ 2 …
тэды арадай …
гаргаа.

1962 ондо …
технологическ…

1962 ондо …
мянган …
тогуул пионер…
hан, үхибүүдэй…
бүүд…
газарнуудта…

Гэгээрэлэй …
үхибүүдэй саадуу…
сүүлхада 30 …

Республика …
конууда тоо …
роо, киносеанс…
лэн театрнууд…
зужэгүүдые, …
ондо 20 милли…
раа.

Клубай эмхи…
ниитэ библиот…
шоржо үргэлж…

Элүүрые хам…
вын больницану…
гын байшангуу…
1961 онойхито…
центээр олошо…

Республика …
врачнууд бол…
роо.

40-дэхи жэлээ гарана

ҮНЭН

...дай АССР-эй Верховно Соведэй орган

Сэн 2 мүнгэн

1963 оной түсэб үлүүлэн дүүргэхэнь

ПЕНЗЭ, январиин 29. (ТАСС). Областиин бүлэг предприятинуудай коллективууд долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлэй даабарине болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ уялга абаа. КПСС-эй Пензын промышленна обком энэ үүсхэлыень һайшаагаа.

Велосипед бүтээдэг Пензын заводой коллектив коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэнэ. Энэ заводой хүдэлмэришэд жэлэйнгээ түсэб декабриин 25 хүрэтэр дүүргэхээр шиидхэнхэй. Январь һарада түсэбтэ даабарияа гадуур хэдэн зуугаад велосипед бүтээгдэһэн байна.

Час бүтээдэг Пензын заводойхид жэлэйнгээ түсэбые гүйсэд үлэмээр уридшалан дүүргэхэнь. Энэ шэнэ автомат түхеэрэлгэнүүд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Бүхы гаргадаг продукцинһаа дүрбэнэй нэгэ хүбиие гэхэ гү, али миллионһоо үлүү гоё һайхан часуудые шэнээр гаргаха юм. Өөрөө заводайнгаа олон часуудые хэжэ эхилхэ байна.

Сэсэн мэргэн шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

...онор турша 200—300 гектарһаа бага бэшэ шэнэ газар ашаглаха ёһотойбди. Ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ уһалалга ехэ туһатай. Габшье бүхы арга боломжонуудаа үшөө хэрэглэжэ шадана гүйбди. Урдынхиие алдуу дутуунуудые зараада абажа, үглөө мүнөөгөй дуршэлтэй бэрхэ луговодуудые томилон, ажаллаха газарыень даалгажа үгэхэ болонобди. Иигэжэ баян ургаса хуряахын тула болмоор газартань тошон халяаха, хабар эртэ һубаг канавануудые сэбэрлэжэ, заһажа шухала гээд совхозой директор тэмдэглэбэ.

Нэгэдэхи отделениин бригадир Г. Ц. Мункуев удаалуулан бодоод:

— Кукуруза эрхимээр ургуулжа шададаг болоогүй һаа, мал ажалай продукци элбэгжүүлхын аргагүй. Кукурузын тэжээлэй али тухай һайниие хүн бүхэн мэдэхэ болоо. Тиимэһээ кукуруза тарихын тула наруули дулаан, үржэлтэй газар артэннэй шэлэжэ хэрэгтэй. Кукуруза тариха газартаа наг шэбхэ һайса гаргаха сэг болоо.

— Мал ажалай продукци улам ехээр абадаг болохо арга замууд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэри дотор заагданхай, — гээд, главна зоотехник В. А. Воронин үгэеэ эхилбэ.—Һү һаалин элбэг дэлбэг болгохо зорилгоор бүхы малшадай 50 процентынь үнеэд болгохо ёһотойбди. Энэ шухалын шухала асуудалые шиидхэхын тулада 337 шэнэ гунжадые мүнөөнһөө зорюута бэлдэжэ байнхабди. Һайн үүлтэрэй үнеэдые олошоруулхын тула искусственна урэжүүлгэ шадамар һайнаар эмхидхэжэ хэмжээнүүд абтажа байна. Иланганаа 3-дахи отделениин (Ацагад, Шэбэр, мүн Онохой тосхонуудтахи) фермэнүүдтэ техник-урэжүүлэгшэд болгожо эрхим бэлэдхэлтэй, ажалаа һайса мэдэхэ хүнүүдые табиха байнабди гэжэ нүхэр Воронин хэлээ.

— Эрхирэг тосхондо үхибүүдэй ясли, саад нээжэ, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые совхозой ажалда олоор хабаадуулха саг тулаа,— гээд А. М. Шабанова мэдүүлбэ.

Хямда сэнтэй, һайн шанартай продукци абахын тула ажахын тоосоондо орохо зардал. Совхозой хүдэлмэрилэгшэд бүхэн бүхы гарша, оршоһо ходо наринаар тооложо, мүнгэ зөөриеэ алмажа, тон хямдахан сэнтэй продукци абахын хойноһоо оролдохо уялгатай. Иигэжэ партиингаа ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэрине бэелүүлхэдэ өөһэдын хубитаяа оруулха гэжэ нүхэр Шабанова хэлэбэ.

Совхозой главна агроном нүхэр Маханов тарялан дээрээ саһа тогтоохо, наг шэбхэ гаргаха, урэһэ хүрэнгээ эртэнһээ тарилгада бэлдэхэ, шанаргүй урэһэ шанартай урэһөөр андалдаха тушаа тогтобо.

— Хүдөө ажахыгаа түргөөр хүгжөөхын тула бии байһан бүхы боломжонуудаа бүрин хэрэглэжэ арганууды түрэл партиингаа ЦК-гай ноябриин Пленум заагаа. Бүхэлдээ зоной үни сагһаа хойшо үсхэбэрилдэг байһан адуун һүрэгые олошоруулха гээшэ мяха элбэгжүүлхэ нэгэ арга болоһоно. Холые хаража шадахагүй зарим хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр адуун һүрэгүүдэй тоо хорогдоо. Адуунай арьбантай тарган мяха элбэгжүүлхэ тодорхой хэмжээнүүдые хэраалхаар болоо, — гээд, К. Ф. Федоров һанамжалба.

Семинарта хабаадаһан хүн бүхэн ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэрине хүдөө ажалайнгаа тодорхой хэшээнүүдтэй холбон шудалжа, холын хараата гүн гүнзэгы удха шанартай байһыень үшөө дахин ойлгобо.

Ч.-Ц. ДАНДАРОВ.
Улаан-Үдын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин парткомой инспектор-партэмхидхэлшэ.

ЭРХИМЭЙ ЭРХИМҮҮДЫЕ РСФСР-эй ЗАСАГ ТҮРЫН ДЭЭДЭ ЗУРГААНДА ДЭБЖҮҮЛНЭ

Угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда...

РСФСР-тэ, Украинада, Белоруссида, Казахстанда, Молдавида, бусад хэдэн союзна республиканuудта предприятинуудай, эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай коллективүүдэй суглаан угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ, союзна республикануудай засагай дээдэ органуудай депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлнэ.

Москвагай Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой ажалшад инструментальна цех соогоо суглараа. Заводой директор А. Г. Крылов түрүүлжэ үгэ хэлэхэдээ, Ленинскэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр манай арадай туйлаһан асари ехэ амжалтануд тухай хөөрөө.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Автозаводской һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Никита Сергеевич **Хрущевые** дэбжүүлхэ тухай А. Г. Крыловой дурадхалые сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр Н. С. Хрущевые дэбжүүлхэ тухай дурадхалые үгэ хэлэгшэд бултадаа нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа.

Кировэй нэрэмжэтэ «Динамо» гэжэ заводой хэдэ мянган хүдэлмэришэд болон алба хаагшад постоянна тогоор хүдэлдэг машинануудай цехэй уужам ехэ байра соо суглараа. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ суглаан эндэ эхилээ.

Заводой үнинэй хүдэлмэришэн, хатуу изоляцинуудай цехэй начальник Н. С. Богатырев үгэ абаа.

Республикын Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Михаил Андреевич **Сусловые** дэбжүүлхэ дурадхал динамовецуудай олон мянган тоото коллективэй зүгһөө дурадханаб гээд тэрэ хэлээ.

Свердловско һунгуулиин округһоо депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Советскэ правительствые толгойлогшо Никита Сергеевич **Хрущевые,** заводой слесарь-хабсаргагша, партийна бэшэ хүн Юрий Зиновьевич **Рыбаковые** Ленинградай Балтиин заводой судна бүтээгшэд нэрлэһэн байна. «Ленин» гэжэ атомоходой барилгашад, Адмиралтейскэ заводой ажалшад РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Краснофлотско һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, партиин Центральна Комитедэй секретарь Отто Вильгельмович **Куусинениие** дэбжүүлээ.

Россин парламентын депутадта кандидадаар Невскэ һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. С. Хрущевые,** КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Алексей Николаевич **Косыгиниие,** фабрикын бүд нэхэгшэ, Социалис Ажалай Герой Антонина Тимофеевна **Красиковае** «Рабочий» гэжэ бүд нэхэлгын фабрикын хүдэлмэрилэгшэд дурадхаһан байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар Ленинскэ һунгуулиин округһоо КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Никита Сергеевич **Хрущевые,** КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо нүхэр Анастас Иванович **Микояниие,** КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр Андрей Павлович **Кириленкые** Ростовой Ленинэй нэрэмжэтэ паровоз бүтээлгын заводой коллектив дэбжүүлээ.

Нэгэн дуугаар, эбтэй эетэйгээр

Үсэгэлдэр ехэ жабартай үйтэншье һаа, Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдэ станциин дэргэдэхи вагонно депогой газаа хүн зон хүл хөөрсэг боложо байба. Заһагдаһан, мүн заһабарида ороһоо хүлеэжэ байһан холбоото вагонуудай хоорондуур тоолиг хара хубсаһатай залуушуулшье шууяатай хүхюунээр ябанад. Нюур шарайдань үрдибэ гээшэ ха. Эгээл һанагшыем дабтажа хэлээ. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр Н. С. Хрущевые дэбжүүлхэ тухай һанамжые бүрин дэмжэнэб,—гэжэ тэрэ ехэ баяртайгаар мэдүүлнэ.

Удаань вагонно депогой түмэршэ дархан Х. Р. Симкин үгэ хэлэхэдээ, Россин Федерациин Ве[...]о Соведэй депу[...] КПСС-[...] хэр Л. И. Брежневые дэбжүүлхэ байнаб,—гэжэ вагонно депогой түмэршэ дархан В. Д. Воробьевой һанамжалхада, тэрэнииень туһаламжын цехүүдэй мастер А. В. Суконкин халуунаар дэмжэбэ.

Кадрнуудай талаар вагонно депогой инспектор А. П. Сумбачева ендэр дээрэ гарана.

— РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар манай депогой слесарь Таисия [...] хэлэхэдэнь, энэ һанамжыень И. Е. Сергеев, П. В. Бархатов, цехэй мастер В. И. Грачев гэгшэд ехэ баяртайгаар дэмжэбэд.

Удаань РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар Улаан-Үдын һунгуулиин 782-дохи округто һунгагдахаар нүхэд **Н. С. Хрущевые, Ф. Р. Козловые, Л. И. Брежневые** болон **Т. Е. Синовае** дэбжүүлхэ тухай [...]

ХҮНДЭТЭЙ ДААБАРИ

Пропагандист Ц. Ц. Сагалеевэй дүй дүршэлһөө

...лэдбэриин управ... «Коммунизм» колхо... отделениин партий... зациин дэргэдэ по... эмхидхэгдэнхэй. ...дтай энэ кружо... гэшүүн, 30 гаран ...жа байһан Цыбен ... Сагалеев хүтэлбэ...

...бүхэндэ нэгэл хэм... ...инь болодог гурим... тус кружогой...

...н Центральна Ко... ...ябриин Пленумэй ...үдые шудалжа ... асуудалаар 5 хэ... ...гдөө.

... Цыбикович олон ... кружогой хүтэл... байһан тула, энэ ...ршэжэ, һурагша... ...да ехэ хүндэтэй ... ямар онол арга оло... ...шадайнгаа эдэб... ...лжэ шадааб гэхэ... ...дист нүхэр Сага... ...идэтэй даабаридаа ...алгатай ханалга... ...дажа, хэшээлдээ ...он наринаар бэлдэ... ...түрүүн марксизм... ... зохёолнуудые, га... ... журналнуудай ... уншадаг, колхо... ...л хүдэлмэриһөө ...ме дурдажа бай... ...улан ойлгуулха ... хэрэглэн, темын... ...дые хүн бүхэндэ ...жэ ходо оролдо...

...термалаа гүнзэгы... ..., хэшээлээ һо... ...ор үнгэргэхын ту... ...дист нүхэр Сага... ...рга хэрэглэдэг. ... тус тустань даа... ... ээлжээтэ хэшээл... ... үгэхыень дурад... ...пект бэшэжэ, ун... ...йнгоо гол удхые ... ойлгохо тухай, ...ымээ тодо һоно... ...хеэрээ хөөрэжэ шададаг болгохо тухай һурагшадаа һургадаг гуримтай. Тиимэ хөөрэлдөөнэй үедэ үгэ буляалдааншье болодог. Хүн бүхэнэй өөрынгөө һанамжа тухай хэлэһэнэй удаа ямар асуудалда гол анхаралаа хандуулхаб гэжэ Цыбен Цыбикович тобшолол хэдэг заншалтай. Мүн кружогойнь һурагшад газетэ, журналнуудые үдэр бүри уншана гү, орон соо, дэлхэй дээрэ боложо байһан һониниие хэр мэдэнэб гэжэ ходо шалгажа байдаг. Иимэ арга хэрэглэжэ, һурагшадаа ходо газетэ, журнал уншаха, радио шагнаха дуратай болгодог байна. Тус кружогой һурагшад булта шахуу агитаторнууд болоод, парти, правительствын тогтоол, заабаринуудые зондо ойлгуулхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Пропагандист тэдэниие үе үе болоод суглуулжа, зүбшэл заабари үгэдэг.

Һуралсалдаа эдэбхитэйгээр хабаададагшад олон. Тус колхозой 2-дохи отделениин һү һаалиин фермые даагша коммунист Доржи Шареевич Цыреновые абаад үзэе. Тэрээнэй даажа байһан фермэ ажахын тоосоондо оронхой. 1962 ондо бүхы фермээрээ үнеэн бүриһөө 1600 литр һү һааха уялгаяа нүхэр Цыреновэй даадаг фермын һаалишад нэгэ һараар уридшалан дүүргэһэн байна. Мүн һаалиин фермын моторист Цыбик-Доржи Аюшеев, тракторист Федор Цыремпилов, юрын колхозник Цыбик-Доржи Ухинов гэгшэдые нэрлэмээр.

Цыбен Цыбикович кружок хүтэлбэрилхэ тэдыгээр хизаарлаад һуудаггүй, харин нютагайнгаа колхознигуудые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Борьёогой үргэн талаар таража байрлаһан хонишодой бригада, гүүртэнүүдтэ ябабал, уран гоёор бэшэгдэһэн лозунг, диаграммануудые харахат, шадамараар түхеэрэгдэһэн улаан булангуудые үзэхэ байхат. Тэндэнь малшадай социалис уялганууд, тэдэнэй гол зорилгонууд аржыса бэшээтэй байха.

Хонишодой бригада, гүүртэнүүд дээгүүр диаграмма, лозунгнуудые эндэхи политкружогые хүтэлбэрилэгшэ, коммунист Цыбен Цыбикович Сагалеев зураглан бэшэһэн байдаг.

Нүхэр Сагалеев мүн эрхим агитатор гэжэ үнинэй суурхадаг юм. Тэрэ түрэл буряад хэлэн дээрээ лекци, элидхэлнүүдые уншадаг, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Мүнөө Цыбен Цибикович түрэл партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хайшан гэжэ бэелүүлхэб, болохоёо байгаа РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтые ямар бэлэдхэлтэйгээр угтахаб гэжэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

В. Жигжитов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пропагандист нүхэр Ц. Ц. Сагалеев ээлжээтэ хэшээлдээ бэлдэжэ байна.

Ю. Мазуринай фото.

Парторганизациин секретарьнарай семинар

Һаяхан КПСС-эй обком модоной болон модо болбосоруулдаг предприятинуудай партийна организацинуудай секретарьнуудай хоёр үдэрэй семинар үнгэргэбэ. Семинарта хабаададагшад «Модоной болон модо болбосоруулдаг предприятинуудай ажал хүдэлмэри болон долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэб дүүргэхэ талаар партийна организацинуудай зорилгонууд» гэһэн КПСС-эй обкомой промышленно-транспортна таһагые даагша нүхэр Ц. Б. Эрдынеевэй элидхэл шагнабад. Семинар дээрэ шэнэ онол аргануудые хэрэглэн, партийна хүдэлмэри һайжаруулха тухай КПСС-эй обкомой промышленна бюрогой партийна органуудай таһагые даагша нүхэр Е. Н. Скубаренко, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй дашарамдуулан, партийна организацинуудта соёл сурталай хүдэлмэри һайжаруулха тухай партиин обкомой промышленна бюрогой гэшүүн нүхэр Л. Я. Похосоев үгэ хэлэбэд. Модоной болон модо болбосоруулдаг промышленностиин главна инженер нүхэр А. И. Кораблев шэнэ технологи болон түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ тухай парторганизацинуудай секретарьнуудта хөөрэжэ үгэбэ.

Партийна организацинуудай секретарьнууд модо бэлэдхэгшэдэй, болбосоруулагшадай дунда ябуулжа байгаа партийно-политическэ хүдэлмэриингөө дүй дүршэлөөр андалдабад. Партком эхин партийна организацинуудые болон партгруппануудые ямар янзаар хүтэлбэрилнэб гэжэ Хандагатайн леспромхозой парторганизациин секретарь нүхэр Н. В. Ключерев хөөрэбэ. Ажал хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай парторганизациин секретарьнууд нүхэд С. И. Михайлов, О. Н. Бодонов болон бусад үгэ хэлээ.

Хоёрдохи үдэрөө парторганизациин секретарьнууд Улаан-Үдын модоной заводто ошожо, тэндэхи парторганизациин ажал хүдэлмэритэй танилсаа. Заводойнгоо түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула парторганизациин хайшан гэжэ тэмсэжэ байһан тухай партбюрогой секретарь нүхэр В. Г. Рыжаков айлшадта хэлэжэ үгэбэ.

Семинарай түгэсхэлдэ КПСС-эй обкомой секретарь, промышленна бюрогой түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Бирюков дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Н. ЧЕЧЕТКА,
КПСС-эй обкомой инструктор.

Мэргэжэлтын зүбшэл

Саһанай уһан ашаг ехэтэй

1960 ондо Томскын хүдөө ажахын туршалгын станциин лабораториие хүтэлбэрилэгшэ Б. Н. Родимов саһанай уһа шубуу болон малда уулгажа, һонирхолтой ажаглалтануудые хэһэн байна. Нүхэр Родимов туршалга хэхын тула адли шэгнүүртэй, нэгэ үедэ түрэһэн хоёр бүлэг шубуудые абаһан байгаа. Бүлэг бүхэндэнь 14 эмэ, нэгэ эрэ тахяа бии һэн. Хоёр бүлэгэй тахяанууд тон адли рационоор табигдаһан тэжээлээр хооллуулагдаһан байгаа. Зүгөөр туршалга хэхэ бүлэгтэ саһанай уһа, шалгалтын гэхэ гү, али нүгөөдэ бүлэгтэнь голой уһа үгэдэг һэн. Тиигэжэ 3 һарын туршада тахяануудые тэжээгээд байхадань туршалга хэһэн бүлэгэй тахяа бүхэнһөө 38 үндэгэн абтаһан байба. Харин шалгалтын бүлэгэй гэхэ гү, али голой уһа уужа байһан тахяа бүхэнһөө тэрэл болзор соо оройдоол 19 үндэгэн абтаба. Ондоошье һонирхолтой ажаглалга хэгдээ. Туршалгын бүлэгэй тахяануудһаа абтаһан бүхы үндэгэн 1988 грамм шэгнүүр татаа һэн. Харин нүгөөдэ бүлэгэй тахяануудһаа абтаһан бүхы үндэгэнэй шэгнүүр 931 грамм гэхэ гү, али туршалгын бүлэгэйхидэ орходоо 1057 граммаар бага байшоо.

Тэрэшэлэн саһанай уһа гахайнуудта уулгаха туршалга хэбэ. Мүн лэ тон адли шэгнүүртэй, нэгэ үедэ түрэһэн 10 поршоонхонуудые хоёр бүлэг болгожо хубаагаад, нэгэндэнь саһанай уһа, нүгөөдэдэнь голой уһа уулгаа һэн. Тиихэдэ хоёр бүлэгэй поршоонхонууд илгаагүй адли хэмжээнэй тэжээлээр хооллуулагдажа байһан юм. Уданшьегүй тэдэнээ шэгнэжэ үзэхэдэнь, саһанай уһа ууһан поршоонхонууд сүүдхэ бүри тус тустаа 600 граммаар, харин нүгөөдэ бүлэгэйнь поршоонхонууд оройдоол 360 граммаар нэмэһэн байгаа. Тиихэдэ энэ туршалгаяа түрэхэ хоёр адли гахайнуудта хэжэ үзэһэн юм. Хоёр һарын туршада нэгэндэнь саһанай, нүгөөдэдэнь голой уһа уулгаа һэн. Саһанай уһа уужа байһан гахайнь 10 поршоонхо түрэбэ. Поршоонхо бүхэн эхэһээ гарахадаа 1,5 килограмм шэгнүүртэй байгаа. Харин голой уһа уулгаһан гахайнь оройдоол нэжээд килограмм шэгнүүртэй поршоонхонуудые түрэбэ. Тэдэ поршоонхонуудаа хоёр һара болоод шэгнэжэ үзэхэдэнь, иимэ дүн харуулба. 1,5 килограмм шэгнүүртэй түрэһэн поршоонхо бүхэн 17,5 килограмм болоһон байгаа. Харин нэжээд килограммтай поршоонхонуудынь 12—13 килограмм шэгнүүр татаа һэн.

Иимэ һонирхолтой ажаглалтануудые харуулһан энэ туршалга «Томский» совхозой шубуудай фермэдэ 1961—1962 онуудта хэгдэһэн юм. Үнгэрһэн жэлэй январиин 25-һаа февралиин 24 болотор саһанай уһаар хангагдаһан хоёр мянган тахяаһаа 11474 үндэгэ абаһан байна. Зүгөөр мүн лэ тэдэ тахяада голой уһа уулгаад байхадань, 3759-һөөр үсөөн гэхэ гү, али хамта 7715 үндэгэн абтаа һэн.

Саһанай уһан хадаа голой уһанда орходоо хүнгэн гээшэ ааб даа. Гадна атомуудай байгууламжын ёһоор, амитанай бэе махабадай клеткэнүүдэй бүридэлдэнь байдаг уһантай саһанай уһан адлишуу юм. Тиимэһээ малай эдиһэн тэжээлээ бэедээ һайнаар шэнгээхэдэнь хүнгэн шанартай саһанай уһан ехээр туһална гэжэ Б. Н. Родимов элирүүлээ.

Ашаг ехэтэй саһанай уһые манайшье Буряадай малшад хэр угһаа хойшо хэрэглэжэ байһан гээшэ. Үбэлэй үедэ хээрэ бэлшээгдэдэг мал ангахадаа саһа эдидэг. Малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха хэрэгтэмнай саһанай горитой нүлөө үзүүлдэгынь элирбэ. Саһанай ашаг ехэтэй байһаниинь балай обёорогдоошьегүй байгаа гээшэ.

Эрдэмтэ Б. Н. Родимов саһанай аша туһые олохын тула тон юрэнхы, бэлэн туршалгануудые хэжэ, ямар ажаглалтануудые туйлаһанаа элеэр харуулба бшуу. Иимэ туршалгануудые манайшье республикын хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хэжэ шадаха байна. Нэн түрүүн томо жэжээрээ, мүн хэмжүүрээр адли нэгэ үүлтэрэй сасуу мал гү, али шубуудые илгажа, хоёр бүлэг болгожо хубааха хэрэгтэй. Хоёр бүлэгэй мал гү, али шубууд тон адляар табигдаһан тэжээлэй рационоор хангагдаха зэргэтэй. Тиигээд нэгэ бүлэгтэнь хайлуулһан саһанай уһа, нүгөөдэдэнь голой, худагай болон нуурай уһа уулгажа байбал, Б. Н. Родимовай хэһэн туршалга бэелүүлэгдэхэл. Зүгөөр энэ туршалга колхоз, совхозуудта хэхын тула саһа суглуулхань бэрхэтэйхэн юм аабза. Гэтэр колхоз, совхозуудта, мүн нилээд олон фермэ, гүүртэ, бригадануудта тракторнууд олошоронхой. Тиимэһээ тракторта этүүр тодхожо, саһа обоолхонь барагтайл. Обоолһон саһая зөөжэ хайлуулаад, малда уулгаха хэрэг барагаар бүтэхэ ха юм. Шубуудта саһанай уһа уулгаха хэрэгтэ нютагай һургуулинуудай һурагшадые элсүүлхэдэ болохо бшуу. 5—8 классуудай һурагшад энэ ажалые дуратайгаар хэхэ байна.

Малай ашаг шэмэ, мүн үдэсыень дээшэлүүлхэ талаар иимэ туршалгын хэгдээд байхадань, үшөө нэгэ һонирхолтой асуудал гараһан байна. Саһанай уһан ургамалай ургасада нүлөөлнэ гээшэ гү? Энэ асуудалда харюусаһан тон һонирхолтой туршалга Сибириин ботаническа саадта хэгдэһэн байна. Энэ саадай теплицэ соо үгэрсэ, редис ургуулхадаа, заримыень саһанай уһаар, нүгөө заримыень голой болон худагай уһаар уһалжа байгаа. Тиигээд хуряахадань, саһанай уһаар уһалагдажа байһан үгэрсэ болон редис голой уһаар уһалагдаһанда орходоо хоёр дахин ехэ ургаса үгэбэ.

Тиихэдэ үбэлэй үедэ ороoһо тариха туршалга хэгдэжэ байна. Үбэлэй үедэ ороoһо тарихада хабар таригдаһанда орходоо хоёр дахинһаа үлүү ургаса хуряагдадаг. Энэ ушар юу гэршэлнэб гэхэдэ, ургамалай ургасада саһанай ехээр нүлөөлдэг байһыень тодоруулна. Тарилгын газар дээрэ буртаг үбһэнэй, үрмэдэһэ шаралжаанай элбэгээр. үндэрөөр ургадагынь бүтэдэндэ мэдээжэ. Буртаг үбһэнэй ургаса ехэнхидээ саһанай уһанһаа хүсэ абана бшуу.

Энэ жэлдэ малайнгаа бүхы байрануудта, мүн теплицэ, парник бүхэндэ саһанай уһа хэрэглэхэ арга боломжо бии. Саһан элбэг ха юм. Мүнөө болотор саһанай уһанда ямаршье анхарал хандуулаагүй байһан дээрэһээ тарялан, сабшалан дээрээ саһа тогтоохо хүдэлмэри мүртэйгөөр хэнэгүйбди. Тарялан, сабшалан дээрэ саһа тогтооходо тон ехэ ашагтай байһыень хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэ, мэргэжэлтэ бүхэнэй ойлгохо сагынь болоо.

Тарялан, сабшалан дээрэ саһа тогтоохоходо тэндэхи газарай хүрьһэн дан зузаанаар хүрэдэггүй юм. Нимгэнээр хүрэһэн газарай хүрьһэн хабар түргэн гэдэжэ, саһанай уһа һайса шэнгээжэ абадаг. Элбэг саһатай газарта ургамалай болон ногооной һайнаар, түргэнөөр ургадагынь болотоор харагдадаг гээшэ. Мүн саһа тогтооһон газарһаа ороoһо тарянай, огородой эдеэнэй, үбһэ ногооной элбэг ургаса хуряагдадаг.

Тарялан, сабшалан дээрэ 3 ондоо аргаар саһа тогтоодог юм. Нэгэдэхеэр, модоной шэлбүүһэ, мүшэр тараадаг гү, али нарихан хабтагайнуудые хадажа хэһэн хаалтануудые һуулгадаг. Хоёрдохёор, бүхөөр хүрэшэһэн зузаан хүр саһа тэбхэр тэбхэрээр онгилжо үгэдэг. Гурбадахяар, хабар таригдаһан бүдүүн эшэтэй ургамалай, кукуруза, наран сэсэг гэхэ мэтын оройень хуряагаад лэ орхижорхидог. Эшэнь тарялан дээрэ үбэлжэжэ, саһа тогтоодог юм. Саһа тогтоохын түлөө үлөөһэн ургамалайнгаа эшэ, һолоомые хабар эртэ хуряадаг гээшэ.

Тарялан, сабшалан дээрэ 1 метр үндэр, 2 метр утатай хаалтануудые һалхинай буудаг газарта жэрытэр табижа саһа тогтоохо арга эгээл һайниинь юм. Тиимэ хаалтануудые жэрытэр табихадаа, зүрууд бүхэниие хоорондонь 20—25 метр зайтай байлгаха хэрэгтэй. Саһанай һайса тогтожо хүрлэхэдэнь, хаалтануудаа ондоо газарта абаашажа табидаг. Тиигэжэ үбэлэй үедэ тэдэ хаалтануудые хэдэн газарта һэлгэжэ табидаг юм. Нэгэ гектар газарта саһа тогтоохын тула 80—90 тиимэ хаалтанууд хэрэгтэй болоно. Харин модоной шэлбүүһэ, мүшэр тарялан, сабшалан дээрэ шатарай хюлгын тэбхэрнүүдтэ адляар тараадаг. Тиихэдэ 15—20 сантиметр зузаан хүр саһа тэбхэрээр онгилжо, 80—100 сантиметр үндэр, 10—15 метр ута ханануудые жэрытэр табидаг байна. Гадна ехэ саһанай ороһон байгаа һаань, этэжэ тэбхэрээр обоолдог. Нэгэ гектар газарта 300 обоохойнуудые хэдэг. Тиигээд саһанай тогтохо бүринь тэдэ обоохойнуудаа үндэрлэжэ байдаг юм.

Мүн зузаан саһа хахалжа, хоорондоо 5—10 метр зайтай баалнуудые хэхэдэ ехэ һайн. Саһа хахалдаг түхеэрэлгэ урдаа 2,5—3 метр үргэн, хойноо 70 сантиметр зайтай, хоёр ханань 70 сантиметр үндэр байдаг. Тиигээд үргэн талаараа «ДТ-54» түхэлэй тракторта шагталагдажа, саһан соогуур шэрэгдэнэ. Үргэн талаарнь ороһон саһан хойшоо хобшыһон ханануудтань хашагдажа гарахадаа, баал боложо һунадаг. Иимэ түхеэрэлгээр нэгэ үдэрэй туршада 50 гаран гектар газарта саһа хахалжа, баал болгодог.

Тарялан, сабшалан дээрэ шииг нойто бариха хэрэг гансашье саһа тогтоохо хүдэлмэреэр хизаарладаг бэшэ юм. Саһанай хайлажа байха үедэ шииг нойто бариха гээшэ ехэ удхатай хэрэг. Түргэнөөр хайлаһан саһанай уһан хонхо хобоо, һубаг жалга, гол горхон уруу урдашадаг. Ашаг ехэтэй саһанай хайлажа урдашахагүйнь тула, элдэб хаалтануудые хэхэ хэрэгтэй. Түрүү ажахынууд налуу газартахи тарялан дээрээ хоорондоо 20—25 метр зайтай, 5—6 метр үргэн зүруудые хэһэн байдаг. Тиимэ зүруудые газарай хүрьһэ онгилжо гү, али шорой обоолжо хэдэг юм. Тиигээд тэдэ зүрууд дээгүүрээ үнэһэ, наг шэбхэ болон торф тараажархидаг. Хайлаһан саһанай уһан тэдэ зүруудта хаагдажа, үнэһэ, наг шэбхэ болон торф шэнгээгээд, тарялан дээгүүр нэбшэжэ тарадаг байна.

Энэ жэл манай республикада урдань үзэгдөөгүй ехэ саһан оробо. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон агрономууд тарялан, сабшалан дээрээ саһа тогтоохо хүдэлмэри бүри мүнөөнһөө хэжэ эхилхэ зэргэтэй. Саһа тогтоохо тусхай звенонуудые эмхидхэхэ шухала.

Тиихэдэ саһанай уһа малда уулгаха туршалга хаа хаанагүй хэгдэжэ эхилхэ ёһотой. Тарялан, сабшалан, мүн огород дээгүүрээ саһа тогтоохо, тэрэнээ хайлуулжа малдаа уулгаха хэрэг баян ургасын түлөө, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэһэн ябадалые гэршэлэн харуулха байна.

А. КАПУСТИН,
Буряадай АССР-эй габьяата агроном.

Буряадай АССР-эй статисти...

МЭДЭЭ...

1962 ондо Буряадай АССР-эй ара...

Гүрэнэй түсэбэй дүүргэлт...

1. Промышленность

Буряадай АССР-эй промышленность ниитэ продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 103 процент дүүргэв. Тэрэ тоодо Буряадай совнархозой промышленность—103 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность—101 процент, республикын министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленность—103 процент, ниитэ союзна министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленность—104 процент дүүргэһэн байна.

Промышленна продукци гаргалга 1961 онойхитой сасуулхада 10 процентээр ехэ болоо. Тэрэ тоодо Буряадай совнархозой промышленностиин талаар—12 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленностиин талаар—4 процент, республикын министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленностиин талаар—22 процент, ниитэ союзна министерствэнүүд болон ведомствэнүүдэй промышленностиин талаар—7 процентээр ехэ болоһон байна.

Ниитэ продукци үйлэдбэрилхэ түсэб тус тус управлениинүүдэй, совнархозой болон бусад министерствэнүүд, ведомствэнүүдэй предприятинуудай талаар иимээр дүүргэгдөө:

Управлениинүүд болон Буряадай совнархозой промышленна предприятинууд	1962 ондо түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1961 онойхитой сасуулхада (процентээр)
Горнорудна промышленностиин управлени	106	100,4
тэрэ тоодо:		
Галуута Нуурай шахтын управлени	104	95
Тимлюйгай цемент-шиферэй завод	104	97
Улаан-Үдын шэлэй завод	114	122
«Татарска ключ» гэжэ карьерэй управлени	121	132
Металл үйлэдбэрилгын болон машина бүтээлгын промышленностиин управлени	102	143
тэрэ тоодо:		
Элхиин авто-заһабарилгын завод	108	159
Модо үйлэдбэрилдэг станогуудай Сэлэн-Дүүмын завод	93	128
«Электромашина» завод	107	128
«Буряткабель» завод	116	144
«Теплоавтоматика» завод	104	104
Металл зүйлнүүдэй Кировэй нэрэмжэтэ завод	104	100,7
«Бурятэнерго» гэжэ районно управлени	105	111
Ой модоной, модо үйлэдбэрилгын промышленностиин болон ой модоной ажахын управлени	99	107
Барилгын управлени	97	104
тэрэ тоодо:		
Барилгын материалнуудай Татауровай комбинат	63	103
Түмэр-бетон зүйлнүүдэй Брянскын завод	96	87
Түмэр бетон зүйлнүүдэй Улаан-Үдын № 1 завод	117	159
Түмэр бетон зүйлнүүдэй № 2 завод	91	104
Барилгын материалнуудай Улаан-Үдын комбинат	100,7	97
Улаан-Үдын хирпиисын завод	80	86
Үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	97	120
Эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин управлени	104	106
тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат	101	103
Тоһо үйлэдбэрилгын, сыр хэлгын заводууд	96	106
Загаһанай заводууд болон консервын комбинадууд	147	119
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	104	103
Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрика	95	141
Хяагтын гуталай фабрика	100,2	99
Сүхын арһанай завод	100,7	88
Улаан-Үдын сабхи-валенкын фабрика	108	116
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность		
тэрэ тоодо:		
Нютагай промышленностиин министерство	100,9	106
Ара хүнинье ажаһуудалай талаар хангалгын управлени	102	99.3

Һүүнэй продукци һүн болгожо тоолоходо — мянган тонноор	26,2	93
Кондитерска зүйлнүүд — мянган тонноор	3,9	102
Бүхы зүйлэй консервнүүд — миллион условно банкаар	33,5	118

Республикын промышленность ажалай бүтээсын талаар түсэбөө 102 процент дүүргээ. Тэрэ тоодо Буряадай совнархозой промышленность 101 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленность 102 процент дүүргэһэн байна.

Модо үйлэдбэрилдэг станогуудай Сэлэн-Дүүмын завод, ой модоной, модо үйлэдбэрилгын управлениин предприятинууд, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат, тоһо үйлэдбэрилгын, сыр хэлгын заводууд, Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрика, барилгын управлениин предприятинууд ажалай бүтээсын талаар түсэбөө дүүргээгүй байшоо.

Бүхы дээрээ республика дотор ажалай бүтээсэ 1961 онойхитой сасуулхада 7 процентээр ехэ болоо.

Продукциин өөрынь үные хямдаруулха түсэб совнархозой талаар дүүргэгдээ.

1962 ондо республикын промышленна предприятинууд үйлэдбэрие саашадань оньһожоруулха, автоматизацилха талаар, мүн тэрэшэлэн түрүү технологи нэбтэрүүлхэ талаар хүдэлмэри хэһэн байна.

Республикын машина бүтээлгын, металл үйлэдбэрилгын предприятинууд дээрэ металл отолололгын, кузнечно-прессовэ, шудхалаагай, модо үйлэдбэрилгын болон бусад технологическа түхеэрэлгэнүүдэй 134 зүйл нарижуулан һайжаруулагдаа.

Промышленностиин зарим һалбаринуудай предприятинууд үйлэдбэрие оньһожоруулха, автоматизацилха, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ талаар түсэбөө дүүргээгүй. Жэшээлхэдэ, нүүрһэнэй промышленность дотор, машина бүтээлгын, металл үйлэдбэрилгын предприятинууд дээрэ түрүү технологи нэбтэрүүлхэ түсэб дүүргэгдээгүй байшоо. Мүн иимэ юумэн ой модоной, модо үйлэдбэрилгын промышленностьда тохёолдоо.

Эдеэ хоолой промышленность дотор буулгаха, ябталха хүдэлмэринүүдые комплексноор оньһожоруулха түсэб дүүргэгдээгүй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 6 мянга гаран ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшад үйлэдбэрие һайжаруулгада зорюулагдаһан 12 мянга шахуу дурадхал ору... Ухаалан зохёолгын болон...

...ургамалнуудай тарилгын талмайе саашадань хорооҗо, тэрэшэлэн тарилгын талмай үргэдхэжэ, 1961 онойхитой сасуулхада шэниисэ тарилгын талмайе 34 мянган гектараар гэхэ гү, али 15 процентээр, ешмээн—39 мянган гектараар гэхэ гү, али 74 процентээр, ороохото бобово ургамалнуудай (горох, тэжээлэй бобы, ороохон болохо викэ)—5 мянга гаран гектараар гэхэ гү, али хоёр дахин ехэ болгоо. 69 мянган гектарта гэхэ гү, али 1961 онойхидо орходоо 30 процент ехээр кукуруза таряа. Саахарай свёкло тарилгын талмайе 7 мянган гектар болгоо гэхэ гү, али 1,6 дахин ехэ болгоо.

Гэбэшье совхозууд болон колхозуудта бии байһан таряанай газар үшөөл хангалтагүйгөөр ашаглагдаа. 1962 ондо тарилгын талмай иимэ хэмжээтэйгээр ашаглагдаа гэбэл ороохото ургамалнуудай тарилгаар бүхы дээрээ 53 процент, тэрэ тоодо шэниисын тарилгаар—30, ешмээнэй—11, обёосой—6, ороохото бобово ургамалнуудай тарилгаар 2 шахуу, бусад ороохото ургамалнуудай тарилгаар—4 процент; пропашной ургамалнуудаар —12 процент, тэрэ тоодо кукурузаар—8 процент; ногоонуудаар (үбһэн, силос, ногоон тэжээл, бэлшээри болохо ороохото ургамалнуудай тарилгые оруулалсан —16 процент; паар болгогдоһон ашаглагдангүй үлэһэниинь — 1 процент болоно.

Тарилгын талмай эрхилхэ гуримые һайжаруулһанай, агротехникые сахиһанай ашаар 1961 онойхитой сасуулхада 1962 ондо республика дотор ниитэ дээрээ ургаса абалга иимэ хэмжээтэйгээр ехэ болоо гэбэл бүхы дээрээ ороохото таряан—4 процент, тэрэ тоодо шэниисэ —3... процент, ешмээн—96 процент, ороохото бобово ургамалнууд—2,3 дахин; саахарай свёкло—54 процент, силос болохо кукуруза—2,1 дахин, хээрын сабшалангай болон таригдаһан ногоонуудай үбһэн—10 процентээр ехэ болоо.

...Дон тээшэ үлдэжэрхихэдэнь хүреэлэгдэһэн сэрэгшэдэй урма зориг хухаржа эхилээ бэлэй. Солдадуудһаа байтагай офицер, генералнуудшье энэ хаалтые сүмэлжэ, сүлөөрхэ бэрхэтэй ха гэжэ бододог болоо һэн.

Уданшьегүй манай сэрэгшэд бүри офицернүүдые плендэ абадаг болобо. Паулюсай армиин юрэнхыдөө доройтожо эхилһэнэй тэмдэг энэл байгаал даа.

Хүреэлэлгэдэ ороһон дайсанай сэрэгшэдтэ манай политическэ органууд үнэн ушарыень радиогоор дамжуулан хэлэдэг, тон һаядаа эдээниие юун хүлеэнэб гэжэ хуу ойлгуулдаг байһан юм. 300 мянга гаран хүндэ эдеэ хоолой зүйл самолёдоор лэ асархаһаа бэшэ арга һалаа гэжэ немецкэ солдадууд уданшьегүй мэдээ һэн ха. Эдеэ хоол, һомо зэбсэг, горючи самолёдоор асараад, һөөргөө бусахадаа шархатаһан хүнүүдые абаашахын тулада тоо томшогүй олон истребительнүүд хэрэгтэй. Теэд эдэнь фронтын ондоо уча...

Энэ һууриинда эрхим наин архи нэрэдэг юм гэнэ. Арбаад бутылка гэртээ, эсэгэдээ бэлэг эльгээгээ һаа, һайн һэн ха. Тиигээ һаам, эсэгэмни ятараа баярлаха байгааб.

Саашадаа иимэ урагшатайгаар дабшаха болоо һаа, уданшьегүй Волго мүрэн хүрэхэбди, Волгоград эзэлхэбди, тиихэдээ дайнай дүүрэхэ сагшье заатагүй дүтэлхэ даа. Рождестводо гэртээшье байха бэшэ гүбди гэжэ ротын командир хэлэбэ.

Июлиин 29. Хоёр үдэр соо һайнаар амарбабди. Маанадтай зэргэлжэ ябаһан 264-дэхи полк энэ үглөөгүүр мүрэниие гаталба. Тэрээн хүдар дайн байлдаанай болохо дуулдана. Ородой сэрэгшэд бута сохигдонхой, саашадаа удаан тэсэхэшьегүй ха гэжэ ротын командир хэлэбэ. Волго мүрэн хүрэжэ, Волгоград абаха гээшэ манай арминуудта тиимэшье бэрхэ хэрэг бэшэ ха даа. Ородуудай хэбэрэг газарые фюрер мэдэһэн лэ байгаа ёһотой, илалташье ойртожол ерээ ха даа.

...Тэсэшэгүй халуун, ходо дайлалдажа ябахада ехэ бэрхэ болоод байна. Тиигэбэшье Волга тээшэ түргэнөөр дабшахые хүсэнэбди. Волгоград хүрэтэр 40-өөд километр үлөө гээд хэлсэнэ...

Августын 23. Баясамаар мэдээсэл абтанхай: Волгоградһаа хойгуур манай сэрэгшэд Волго мүрэндэ хүрөөд, городой зарим хубиие эзэлээ. Волга мүрэнһөө саашаа тэрьедэхэ гү, али плендэ орохо гү — энэ хоёрһоо ондоо арга ородуудта үгы болоо. Манай полкын оршуулгашан плендэ ороһон офицерые мүшхөө. Тэрэ офицер шархатаһан байгаа, зүгөөр иигэжэ мэдүүлбэ: ородууд Волгоградай түлөө һүүлшынгээ солдат хүрэтэр дайлалдаха. Үнэхөөрөөшье жэгтэй юумэн боложо байна. Хойто тээһээнь манай сэрэгшэд энэ городой зарим хубиие эзэлээд, Волго мүрэндэ хүрэжэ байна, тиигэн гэхэдэнь урда тээнь аймшагтай шанга байлдаанууд болоно...

Сентябриин 4. Фронтые зубшуу...

...даа. Юундэ иимэ удаан болоно гээшэб. Манштейн гэжэ маниие мэхэлээ гээшэ аал? Энээнһээ муухай юумэ үгыл байна даа.

Декабриин 23. Мүнөө болотор захиралта үгы. Манштейн гээшэнь худал байшоо ха даа. Үгы һаа, энэ город шадар тэдэ үй бута сохюулаа ха.

Декабриин 25. Манштейниие үй бута сохиһон тухай ородой радио дамжуулба. Маниие үхэл гү, али плен хүлеэжэ байна.

Декабриин 28. Моридоо эдижэ дууһабабди. Миисгэйншье мяха эдихэ һэмди, тэрэнэй мяхан амтатай юм гэлсэнэ. Солдадууд үхэһэн хүн шэнги гү, али дэмырһэн хүн шэнги болоод, амандаал хэхэ юумэ бэдэрнэд. Ородой снарядуудһаа бэеэ хоргодуулхаяа болинхойбди, ябаха, хоргодохо, тонгойхошье хүсэн үгы. Энэ муухайл дайн байна!..

Иигээд лэ энэ тэмдэглэл дүүрэшэнэ. Эзэниинь шархяа хатааһан байгаал ха даа.

(Түгэсхэлынь хожом гараха)

Волго шадар илалта түгэлдэр байлдаан болоһоор 20 жэл боложо байна. Байлдаанай үедэ бүрин һандаргагдаһан Волгоград мүнөө ямар түхэл янзатай болооб? Тэрэниие эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалагшад хаана, ямараар ажаһуунаб? Волгоградтахи байлдаанда хабаадалсаһан А. И. Толдыкин, А. И. Фомина, В. С. Сычугов, В. И. Рыбакова, П. А. Макаров гэгшэдтэй манай корреспондентнүүд танилсаһан байна. Тэдэнэр өөрынгөө гайхамшагта һайхан город тухай омогорхолтойгоор хөөрөө, дайнай боложо байһан шэрүүн шанга үе сагые һанан һанан дурдаа. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): Волгоградые хамгаалагшад—тракторна заводой инженер А. И. Толдыкин, интернат-һургуулиин хүмүүжүүлэгшэ А. И. Фомина, барилгашадай солото бригадир В. С. Сычугов, хүүгэдэй врач В. И. Рыбакова гэгшэд шэрүүн шанга байлдаанай болоһон газарта, Мамаев толгой дээрэ ерээд байна. Тэдэнэр мүнөө иимэ амгалан ёһоной ажал хэдэг. Дайнай үедэ А. Толдыкин П. Макаров хоёр трактор бүтээгшэдэй һайн дуранай отрядай зэргэдэ ябажа, гитлеровецүүдтэй дайлалдаа, А. Фомина шархатагшадые байлдаанай газарһаа гаргадаг байгаа, В. Рыбакова врачаар хүдэлөө, шухала болоһон сагтань гартаа буу барижа дайлалдадаг байгаа.

ТАСС-ай фотохроникэ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1963-онои январиин 30.

СПАРТАКИАДА УГТУУЛ...

Республикымнай конькишадай эрхимэй эрхим хүбүүд, басагад ээлжээтэ урилдаагаа—профсоюзуудай үбэлэй спартакиадые угтуулан хоорондоо үнгэргөө. Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ болоһон энэ мүрысөө харахаяа хүн зон олоороо суглараа. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр эхэнэрнүүд 500, 1500, эрэшүүл 500, 5000 метрэй зайда урилдаа.

500 метрэй зайда эхэнэрнүүд урилдахань гэһэн һураг стадиондо сугларагшадай дунда тарана. Тииһээршье байтар спортын мастернууд Тамара Шевчук, Тамара Еременко, Ольга Давыдова, нэгэдэхи эрэдай конькишад Маргарита Журкина, Валентина Оздоноева, Паша Трифонова гэгшэд ээлжээ ээлжээгээр урилдажа, хэниииншье һаа, һайн саг харуулхые оролдожо, аһан ададалаараа елэгэр мүльһэ эсхэнэ. Фиништэ түрүүлэн ерэгшын саг 53,4 секунда! Энэмнай хэн гээшэб гэхэдэ, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентка Валентина Оздоноева. Хоёрдохи ерэгшэнь—спортын мастер Тамара Шевчук. Мастерай саг 52,2 секунда боложо, энэмнай түрүүшын һуури эзэлбэ. Гурбадахи һууриие—53,6 секунда соо гаталһан Ольга Давыдова эзэлнэ.

...Эрэшүүл 500 метрэй зайда урилдахань гэһэн соносхол сугларагшадай анхаралые татана.

Хэдэн жэлэй туршада мастернуудһаа дутуугүй хурдаар гүйдэг болоһон спортсменүүд эрэшүүлэй дунда олон. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, нэгэдэхи разрядтайшуул—Вячеслав Щеглатов, Юрий Кокорин, Леонид Бердников болон бусад болоно. Богони зайда урилдаһан эдэнэрнай спортын мастер Василий Еременкын сагые һайжаруулжа, түрүү һууринуудые эзэлнэ. Вячеслав Щеглатов энэ зайе 45,5 секунда соо гаталжа, түрүүлбэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Юрий Кокорин, Леонид Бердников гэгшэд эзэлһэн байна.

Эдэнэрэй удаа эхэнэрнүүд 1500, эрэшүүл 5000 метрэй зайда урилдаба. Эхэнэр конькишад сооһоо Маргарита Журкина эрхимлэбэ. Энэ зайда урилдаһан спортын мастер Шевчук нүгөөдэһөө хэдыхэн секундаар хожомдожо, хоёрдохи һуури эзэлээ.

5000 метрэй зай. Ехэ зайда урилдахаар бэеэ зэһэһэн эрэшүүл мүрысөөнэй харгыда орожо, эдэнэрэй дунда дахинаа шанга тулалдаан эхилшэнэ. Нааданай эхилһээр 5—6 минутын үнгэрөөд ябахада Мунгалов, Кокорин, Еременко, Щеглатов гэгшэд адлихан саг харуулжа ябаа һэн. Дүн гаргахада түрүүлэн ерэгшын саг 8 минута 45,6 секунда болоһон байба. Теэд һүүл бариц ерэгшэдынь энэ сагые һайжаруулжа шадаагүй. Тиигэжэ конькишад Кокорин, Мунгалов, Щеглатов гэгшэд эрхимлэжэ, нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлбэ. Спортын мастер Василий Еременко энэ зайда дүрбэдэхи хүн ерээ.

... Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр. Эхэнэрнүүд 1000, 3000, эрэшүүл 1500, 10.000 метрэй зайда урилдаа. Урилдаанда гараһан эхэнэрнүүдэй дундаһаа хоёр Тамаранууд эрхим һайн саг харуулаа. Эдэнэй Тамара Шевчугынь 1000 метрэй зайе нэгэ минута 47,8 секунда соо гаталжа түрүүлээ. Студентка Оздоноева мастернуудһаа дутуугүй урилдажа, гурбадахи һуури эзэлээ. Эрэшүүлэй дунда 1500 метрэй зайда урилдаанай болоходо Вячеслав Щеглатов эрхим саг харуулаа. Вячеславэй харуулһан 2 минута 25,2 секундые шэнэлхэ хүн олдоогүй. Залуу спортсмен Юрий Кокорин түрүүшын хүнэй сагһаа оройдхоноо-0,4 секундаар хожомдожо, хоёрдохи, Леонид Бердников, Валерий Мунгалов, Василий Еременко гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Эдэнэрэй удаа эхэнэрнүүд эгээл ехэ зайда урилдаха болоно.

— Эндэл Тамара Ивановна, дахинаа шалгарха болобо хат,—гэжэ тэндэ сугларагшадай хэлэхэдэнь:

— Хари. Ехэ зайда бирадаггүй агшаб. Хүн наһатай болоходоо, эсэхые мэдэдэггүй гэлсэдэг. Теэд би энээндэ зободогби,—гэжэ республикын чемпион Шевчук харюусана.

Эдэнэрэй иигэжэ хөөрэлдэһөөр байтар, мүрысөөншье эхилжэ, хурдан хүлэгые жолоодогшоднай урилдаанай харгыда гарана. Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада, спортын мастер Тамара Шевчугтай Маргарита Журкина ана ... елүүр дээгүүр һол... ябаһаар фиништэ ... гэнтэ урагшаа хара... арбаад метр хойноо... Дүн гаргахада табан... секунда болоһон бай... чук залуу нүхэртөө ... гаа 5 минута 55,4 с... талһан. Удаадахи гур... залуу спортсменка... Трифонова гэгшэд эзэ...

10.000 метр. Энэ ... эрэшүүл Кокорин, Му... тов, Еременко гэгшэд ... жээндэ урилдахаар ... рүүшын хоёр спортс... эхилһээр хорёод секу... байхада, һүүлшын ... табигдаа. Түрүүлэн ... 400 метрэй зайе 44 ... талба. Дахин тойрох... да болгоно. Тиигэжэ ... нута 16,8 секунда с... һал түрүүлбэ. Хоёрд... урилдагшад сооһоо ... онид Бердников, түр... харуулһан сагые ... хоёрдохи һуури эзэл... туршада болоһон мүр... лэгшэд облпрофсовед... шагнагдаа.

Б. ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...тер Ольга Давыдова...

ХИЛЫН САанаҺА

Раск хөөрэлдөө хэбэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 28. (ТАСС). США-гай гүрэнэй секретарь Раск уласхоорондын байдалаар шэнжэлэлгэ хэдэг Америкын хэдэн гол хүдэлмэрилэгшэдтэй үсэгэлдэр хөөрэлдөө хээ. «Нейшнл бродкастинг истем» гэжэ телевизионно компани энэ хөөрэлдөөе дамжуулһан байна.

Ядерна туршалгануудые хорихо саашанхи хараа зам тухай асуудалда харюусахадаа, Раск иигэжэ хэлээ: ядерна туршалгануудые болюулха тухай хэлсээ баталха тушаа Советскэ Союзтай үгэеэ ойлголсохобди гэжэ США найдана. Иимэ хэлсээнэй ёһоор хиналта хэхэ үрэ ехэтэй хэмжээнүүд хараалагдаха ёһотой гээд Раск мэдүүлээ.

Иимэ хэлсээ баталха замда шэнээр һаад түбэг татаха зуураа, Советскэ Союзай дурадхаһанай ёһоор нютаг дээрэнь хоёр-гурбан шалгалта хэхэ гээшэ дутамаг гэһэн хэбэртэйгээр гүрэнэй секретарь хэлэһэн байна.

НАТО дотор зүрилдөөнэй шангадажа байһан тухай асуудалнуудта харюусахын тулада Раск хөөрэлдөөнэйнгөө нилээд ехэ хубиие зорюулаа. Баруун Европын оронуудай хоорондохи, тэрэшэлэн Баруун Европын болон США-гай хоорондохи «нягта харилсаан» улам бэхижэхэ гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээд, НАТО-гой хүсые улам бэхижүүлхые Раск уряалһан байна.

АХА ДҮҮГЭЙ ТУҺАЛАМ...

ГАВАНА, январиин 27. (ТАСС). Кубын Республикын революционно правительствын гүйлтаар хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэнь Кубада техническэ туһаламжа үзүүлхын тулада Советскэ Союз энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда 400 мэргэжэлтэдые эльгээхэнь. Газар таряалангай, мал ажалай болон хүдөө ажахын хүдэлмэри оньһожоруулгы... агрономууд, зоотехни... торнууд, экономистну... нууд жэлэй турша ... үзүүлхэ юм.

Кубын арадта Со... зүгһөө аха дүүгэй ту... хые хараалһан доку... да гар табигдаһан ба...

Хани барисаанай зама...

ДЖАКАРТА, январиин 28. (ТАСС). «Индонези Советскэ Союз хоёрой хоорондохи хани барисаан мандаха болтогой!», «Андриян айлшалагты!» гэһэн амаршалгын үгэнүүдээр Мадиун городой олон мянган хүн зон эндэ ерэһэн Андриян Николаевые угтаа.

Городой болон сэра... дай, ниитын органи... лөөлэгшэдтэй баатар-... дые толгойлогшын ... шан соо уулзаа.

Өөрынгөө түүхэтэ ... А. Николаев үдэшэнь...

Ажалһаань гаргажал бай...

ТОКИО, январиин 28. (ТАСС). Хоккайдо арал дээрэхи «Хокутан» гэжэ томо компани зургаан мянган шахтёрые гү, али бүхы хүдэлмэришэдэйнгөө гурбанай нэгэ хубиһаа олые ойрын үе соо ажалһаань гаргаха, нэгэ үдэрэй турша соо хүдэлмэришэн бүхэнэй 25 тонно нүүрһэ малтадаг байгаа һаань, 40 тонно хүрэтэр малтадаг болгохо хүсэлэнтэй байна. «Мицуй» ... дээрэ дурсагдаһан ... дэнэгүй. Өөрынгөө 2... тернуудай 10 мянга ... ажалһаань гаргаха ... байнхай.

Нүүрһэнэй пром... ээдэй түсэбүүдтэ ш... шангаар эсэргүүсэнэ, на, шахтёрнуудай һү... най ээлжээн тудаха... промышленностиин ... нуудайшье хүдэлмэ... промышленностиин ... тэ эсэргүүсэдэг бай...

Дайшалхы нүхэд уулзаба

Таһалга соо гурбан хүн байгаа. Тэдэнэй нэгэниинь алдар сууда гараһан сэрэгэй начальник, Советскэ Союзай Герой хоёр дахин болоһон маршал Василий Иванович Чуйков. Тэрээнтэй хөөрэлдэжэ байгшадынь коммунистнууд Борис Филимонов, Алексей Очкин һэн. Эдэнэр Волго мүрэнэй эрье шадархи городые хамгаалһан 62-дохи армиин солдадууд байһан юм. Урдань командалагшаар байһан Советскэ Союзай Маршал Василий Иванович Чуйков агууехэ тэрэ тулалдаанай болоһоор 20 жэлэй ойн боложо байхада дайшалхы нүхэдтэеэ уулзаба. Эдэ нүхэдни, солдадуудни тиихэдэ алуулшаһан байгаал ёһотой гээд командалагшань һанадаг байгаа ха.

Энэ хоёр дайшалхы нүхэдынь Иван Петрович Сологубай командалдаг 112-дохи суута дивизидэ тиихэдэ алба хэдэг һэн. Граждан дайнда хабаадажа, герой болоһон, Испанидахи республикын түлөө тэмсэлдэ хабаадаһан эдэнэй командирынь Доной эрье шадар наһа бараһан түүхэтэй. Командирайнгаа баатарлигаар наһа бараашье хадань, тэрэнэйнгээ нэрэ мүнхэлэн, эдэнэр сологубовцинууд гээшэбди гээд өөһэдыгөө нэрлэдэг.

Тэрэ һүртэ шанга тулалдаанай үедэ Волго мүрэн шадархи городто дэлхэйн хүн зоной анхарал табигдаад байгаа һэн. Энэ городые һаядаа эзэмдэн абахаяа байнабди гээд Гитлер сателлидуудтаа үгэеэ үгөөд байһан юм. Энэ городые гитлеровецүүдэй абамсаар лэ дайсадай союзнигууд Советскэ Союзда эсэргүүгээр добтолон орохо хэлсээтэй байгаа бшуу. Советскэ Армениин хилэ шадар Турци 25 дивизи асараад, бэлэн байлгаба. Мүн Алас Дурна зүгтэшье империалис Япони добтолон орохоёо бэлдэжэл байгаа һэн.

Ахалагша лейтенант Борис Филимонов, лейтенант Алексей Очкин гэгшэд октябрь һарада болоһон хатуу шэрүүн байлдаанай урда тээхэнэ Верхний поселок гэдэг газарта сугтаа ябаһан намтартай. Нэгэдэхи табан жэлэй үедэ эсэгэнэрэйнгээ, аха нүхэдэйнгөө бариһан тэндэхи тракторна заводые хамгаалалсаха уялгатай болобо.

—62-дохи армиин командалагша Чуйковой захиралтаар тэндэ танкнуудтай тэмсэхэ тусхай район бии болгогдоо һэн. Лейтенант Очкин энэ районие хамгаалха захиралта абаһан байна. Би тэндэнь комиссараар томилогдоо һэм,—гэжэ Борис Филимонов мүнөө хөөрэнэ.

Танкнуудтай тэмсэхэ энэ район шадар удангүй болоһон ехэ дайн байлдаанда эдэ хоёр нүхэд бусад нүхэдтэеэ хамта 16 танк эбдэжэ һалгааһан, олон дайсадые хорооһон байна. Саашадаа удаа дараалуулан дайсадтай шуһата тулалдаан олон дахин боложо, Волго мүрэнэй эрье шадархи городто бодхоогдоһон тракторна заводые хамгаалалсаһан түүхэтэй.

Иитэжэ Волгоградые харата муухай дайсадһаа хамгаалалсаһан хүнүүд тэндэхи дайн байлдаанай дүүрэһэнэй һүүлээр 20 жэл болоод дахин уулзаба гээшэ.

(ТАСС-ай корр.).

Тариашад п... бараад ...

ЛИМА, январиин ... Перугай 700 тарaа... эхэн... даар ... сын ... ээлэ... ряад ... үеһө ... һана ... гаа ...

Угаа ... таряа... Тэдэ... ранх... дөө ... орой... хүлһ... һайж... тэ ... дээг... гүйб...

Засагаархид ... лициин ...

Редактор ... М. Н. ...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лени... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редак... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни ... —24-74, сельского хозяйства, советского строитель... ры—47-59, промышленности, транспорта, информ... литературы и искусства—34-05, писем и рабсель... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалт... Для междугородных переговоров—16. Гор. Улан-Удэ, типография Министерст... Бурятской АССР.

Н00337.